

Analyse

Virksomhedssidens vurdering af behov for
fjernundervisning på transportområdet (AMU)

Titel

Virksomhedens vurdering af behov for fjernundervisning på transportområdet (AMU)

Udarbejdet for

Transporterhvervets Uddannelser (TUR)

Udarbejdet af

Konsulentfirmaet Practicum; Klosterbanken 44, 4200 Slagelse

Dato for udarbejdelse

December 2023

Forfatter

Jan F. Hansen

Forord

Denne rapport præsenterer resultatet af en gennemført analyse af virksomhedssidens vurdering af behov for fjernundervisning på transportområdet.

Analysen har konkret fokus på fjernundervisning i relation til udbudte AMU-kurser på godsbefordringsområdet, personbefordringsområdet og lagerområdet og er gennemført som en spørgeskemaundersøgelse målrettet udvalgte virksomheder inden for de 3 brancheområder.

Analysen er udarbejdet på initiativ af Transporterhvervets Uddannelser (TUR) og med økonomisk støtte fra Børne- og Undervisningsministeriet; udmøntet via "Puljen til udvikling af uddannelse og læreruddannelse mv. på AMU-området, UUL-puljen 2023-24"¹.

Den aktuelle analyse supplerer 2 tidligere gennemførte analyser. Dels en analyse, hvis mål var at bestemme AMU-kurser på transportområdet, særligt egnet til fjernundervisning.² Samt dels en analyse med fokus på skolesidens selvoplevede erfaringer med – og kompetence til - at gennemføre AMU-kurser på transportområdet som fjernundervisning.³

Analysen er gennemført i perioden mellem februar og december 2023 af Jan F. Hansen fra konsulentfirmaet Practicum.

Indledningsvis rettes en tak til de mange virksomhedsrepræsentanter på transportområdet, som velvilligt har stillet tid og viden til rådighed for analysen. En særlig tak rettes til konsulent Michael Ørum Henriksen fra TUR, som har bidraget med vigtige input og kommentarer i forbindelse med oplæg, løbende udarbejdet under analyseforløbet.

Konsulent Jan F. Hansen
December 2023

---

¹ En kopi af det oprindelige kommissorium for analysen kan rekvireres ved henvendelse til uddannelseskonsulent Michael Ørum Henriksen, TUR.

² TUR (2020): AMU-mål inden for transportområdet, velegnet til hel eller delvis omlægning til fjernundervisning.

³ TUR (2021): Tværgående erfaringer med fjernundervisning på transportområdet.

Indholdsfortegnelse

Sammenfatning og anbefalinger	6
--------------------------------------	----------

1.0. Indledning	9
1.1. Baggrunden for analysen	9
1.2. Analysens overordnede mål	10
1.2. Analysens centrale undersøgelsesspørgsmål	11
1.4. Læsevejledning	11

2.0. Metode	12
2.1. Fokus på udviklingspotentiale	13
2.2. Perspektiv i analysen	13
2.3. Datagrundlag	13
2.4. Spørgsmålskategorier	14
2.5. Svarkategorier	14
2.6. Mulige bias	15

3.0. Fjernundervisning i AMU	16
3.1. Fjernundervisning som undervisningskoncept i AMU-regi	16
3.2. Rammer for gennemførelse af fjernundervisning i AMU-regi	17
3.3. Anbefalinger for gennemførelse af fjernundervisning i AMU-regi	18
3.4. Status for brug af fjernundervisning i AMU	19
3.5. Taksonomisk inddeling af fjernundervisning i AMU	20

4.0. Resultat af spørgeskemaundersøgelse	21
4.1. Spørgsmålskategori 1: Baggrund	22
4.2. Spørgsmålskategori 2: Fjernundervisning i AMU	27
4.3. Spørgsmålskategori 3: Udbytte af fjernundervisning	29
4.4. Spørgsmålskategori 4: Generel holdning til fjernundervisning	33
4.5. Spørgsmålskategori 5: Forudsætninger for fjernundervisning	38
4.6. Spørgsmålskategori 6: Kvalitet og relevans af fjernundervisning	41

5.0. Sammenfatning og perspektivering	48
5.1. Undersøgelsesspørgsmål 1	49
5.2. Undersøgelsesspørgsmål 2	50
5.3. Undersøgelsesspørgsmål 3	52
5.4. Undersøgelsesspørgsmål 4	53
5.5. Undersøgelsesspørgsmål 5	54
5.6. Undersøgelsesspørgsmål 6	55
5.7. Undersøgelsesspørgsmål 7	56

6.0. Anbefalinger	58
6.1. Fokus på fjernundervisning som supplement eller alternativ	58
6.2. Fokus på skoleintern specialisering på fjernundervisningsområdet	59
6.3. Fokus på skolesidens egen viden og kompetence på fjernundervisningsområdet	59
6.4. Fokus på fjernundervisning som digital læring	60
6.5. Fokus på info til virksomhedssiden om fjernundervisning i AMU-regi	60
6.6. Fokus på spørgsmålet om manglende udbud eller manglende efterspørgsel	61
6.7. Forslag til udviklingsplan	61

Sammenfatning og anbefalinger

Denne rapport præsenterer resultatet af en gennemført analyse af virksomhedssidens vurdering af behov for fjernundervisning på transportområdet.

Analysen har konkret fokus på fjernundervisning i relation til udbudte AMU-kurser på godsbefordringsområdet, personbefordringsområdet og lagerområdet og er gennemført som en spørgeskemaundersøgelse målrettet udvalgte virksomheder inden for de 3 brancheområder.

Det overordnede formål med analysen er følgende:

- For det første at afdække udvalgte transportvirksomheders holdninger og forventninger til gennemførelsen af fjernundervisning i AMU-regi.
- For det andet – på grundlag af denne afdækning - at skitsere de afledte krav til skolesidens didaktiske og tekniske kapacitetsopbygning på virksomhedssiden.
- For det tredje at skitsere en samlet udviklingsplan for den videre implementering af fjernundervisning på AMU-transportområdet, idet resultatet af den aktuelle analyse sammenholdes med det tilsvarende resultat af tidligere gennemført analyse med fokus på skolesidens vurdering af fjernundervisning i AMU-regi.

Det er analysens overordnede konklusion, at virksomhedssiden – repræsenteret ved ledelse/stab - generelt vurderer fjernundervisning i AMU meget positivt og har et klart ønske om, at fjernundervisning fremtidigt udgør en større andel af kursusudbuddet på AMU-området. Det vurderes særligt positivt, at fjernundervisning forventes at tilbyde en mere fleksibel tilretning til den enkelte medarbejders individuelle kompetencebehov i forbindelse med den daglige opgaveløsning.

Virksomhedssiden oplever i den forbindelse at have de nødvendige ledelsesmæssige, ressourcemæssige og IT-mæssige forudsætninger for at deltage i fjernundervisningsforløb. Men samtidig tilkendegiver virksomhedssiden også, at man ikke oplever at være orienteret af skolesiden omkring rammer og regler for gennemførelse af fjernundervisning i AMU-regi. Og man udtrykker videre en generel usikkerhed omkring skolesidens forudsætninger for at gennemføre fjernundervisning.

En vigtig korrektion i forhold til virksomhedssidens således meget positive vurdering af fjernundervisning i AMU-regi er dog, at den primært baserer sig på ledelses- og stabsniveauets vurdering. Medarbejdersiden ser ikke på samme måde et potentiale i fjernundervisning og vurderer generelt ikke fjernundervisning som et realistisk/attraktivt alternativ til traditionel tilstedeværelsesundervisning. Supplerende kommentarer fra medarbejdersiden peger her på, at det først og fremmest er et (muligt) tab af den sociale interaktion med øvrige kursister ved deltagelse i fjernundervisning, som bekymrer medarbejdersiden.

Ledelse/stab på den ene side og medarbejdere på den anden side synes således at have klart forskellige opfattelser af potentialet ved fjernundervisning i AMU.

Mere specifikt peger analysen på følgende:

- Vurderingen af fjernundervisning i AMU udvikler sig over et kontinuum fra ledelse, over stab og driftsledelse til medarbejdere, hvor ledelse er mest positive og medarbejdersiden mindst positive.
- Lagerområdet er det af de 3 brancheområder, som er mest positiv overfor fjernundervisning i AMU. Lagerområdet er også det brancheområde her med den største erfaring med fjernundervisning.
- Gennemgående vurderer ledelse og stab - endog meget entydigt - at fjernundervisning er relevant for efteruddannelse af virksomhedens medarbejdere, og vurderer i forlængelse heraf også, at egen virksomhed i højere grad vil gøre brug af AMU ved fjernundervisning.
- Ledelse og stab oplever lige så klart fjernundervisning, som mere fleksibelt sammenlignet med traditionel tilstedeværelsesundervisning. Det er først og fremmest muligheden for fleksibelt at tilpasse undervisningen i forhold til den enkelte medarbejders forudsætninger og udviklingsbehov, som vurderes positivt.
- Fra ledelses-/stabssiden oplever man gennemgående ikke at være informeret om regler og rammer for gennemførelse af fjernundervisning i AMU-regi. Og man oplever i den forbindelse ikke, at man fra skoleside er (tilstrækkelig) offensive i deres information til virksomheder omkring mulighederne for fjernundervisning i AMU.
- Videre vurderer ledelses-/stabssiden, at det AMU-kurser – gennemført med fjernundervisning - i høj grad vil understøtte er en honorering af virksomhedens samlede kompetencebehov; herunder en styrket honorering af kompetencebehov afledt af den enkelte medarbejders daglige opgaveløsning (praksis).
- Medarbejdersiden udtrykker gennemgående en klar reservation overfor fjernundervisning i AMU og oplever ikke fjernundervisning som et relevant alternativ til traditionel tilstedeværelsesundervisning. Flere faktorer synes her at spille en rolle. Dels den oplevede manglende sociale interaktion. Dels manglende IT-færdigheder. Og dels en oplevelse af fjernundervisning som primært honorerende et virksomhedsønske om optimering og øget fleksibilitet.
- Medarbejdersiden vurderer ikke, at fjernundervisning vil betyde et større brug af AMU; men synes snarere tværtimod at opleve fjernundervisning som en demotiverende faktor.
- Videre oplever medarbejdersiden gennemgående ikke et potentiale ved fjernundervisning i forhold til at gøre undervisning og opnåede kompetencer mere praksisnære og relevante for den daglige opgaveløsning.

På denne baggrund foreslås det, at der fremadrettet – centralt og på lokalt skoleniveau – prioriteres en række fokuspunkter af relevans for udbud og gennemførelse af fjernundervisning i AMU-regi:

- Fokus på fjernundervisning som supplement eller alternativ.
- Fokus på skoleintern specialisering på fjernundervisningsområdet.
- Fokus på skolesidens egen viden og kompetence på fjernundervisningsområdet.
- Fokus på fjernundervisning som digital læring.
- Fokus på info til virksomhedssiden om fjernundervisning i AMU-regi.
- Fokus på spørgsmålet om manglende udbud eller manglende efterspørgsel.

1.0. Indledning

I dette afsnit præsenteres de overordnede rammer for analysen; herunder en præcisering af analysens tematiske fokus. Konkret handler det om en uddybning af følgende punkter:

1. Baggrunden for analysen.
2. Målet med analysen.
3. Analysens centrale undersøgelsesspørgsmål.

Afsnittet afsluttes med en kort læsevejledning.

1.1. Baggrunden for analysen⁴

En klar målsætning på AMU-området - og her såvel på centralt som lokalt niveau – har inden for de seneste år været at øge fleksibiliteten i AMU-udbuddet via en styrket digitalisering. Det oplevede fleksibilitetsbehov er især italesat på 2 områder. Dels i forhold til et behov for en øget grad af undervisningsdifferentiering, med mulighed for at tilrette undervisningen specifikt i forhold til den enkelte deltagers individuelle forudsætninger og læringsbehov. Samt dels i forhold til et behov for en mere fleksibel tilrettelægning af det enkelte kursusforløb, med mulighed for at tilpasse undervisningen i tid og sted i forhold til virksomheders og medarbejderes produktions- og arbejdsflow.⁵

Denne ambition om en højere grad af fleksibilitet i AMU-udbuddet er understøttet af en række udviklingsprojekter med særlig fokus på brugen af fjernundervisning, hvor opnåede resultater også er dokumenteret og formidlet på systemniveau⁶.

Supplerende er der ligeledes i den samme periode gennemført en række større undersøgelser/evalueringer af først og fremmest skolesidens forudsætninger for at gennemføre fjernundervisning; fx i forbindelse med evalueringen af effekten af fuld taxameterfinansiering ved gennemførelsen af AMU-kurser som fjernundervisning⁷.

I forbindelse med Covid-19, hvor udbydere af AMU-kurser oplevede en hel eller delvis nedlukning, skete der på meget kort tid, hvad man kan betegne som en *accelereret overgang fra udvikling til drift* på fjernundervisningsområdet. På få uger - eller endog få dage - blev traditionel tilstedeværelsesundervisning omlagt til fjernundervisning. Det skete også på TURs område.

Med henblik på at opsamle erfaringerne fra denne fjernundervisningsaktivitet under COVID-19 gennemførte TUR i 2021 en analyse, hvor målet - ud over at kortlægge skolesidens erfaringer med

---

⁴ Primært gengivet fra oprindelig ansøgning til Børne- og Undervisningsministeriet, 2022.

⁵ Jf. fx Ekspertgruppen for voksen-, efter- og videreuddannelse (2017): Nye kompetencer hele livet; Fremtidens voksen-, efter og videreuddannelse.

⁶ Jf. fx: projekter igangsat under Den tværgående Udviklingspulje for 2015, hvor et tema var: Styrket anvendelse af fjernundervisning i AMU; samt analyser igangsat under UUL-puljer 2021.

⁷ Jf. fx EVA (2019): Evaluering af forsøg med VEU-godtgørelse ved op til fuld fjernundervisning i AMU Første milepælsrapport; EVA (2021): Evaluering af forsøg med VEU-godtgørelse ved op til fuld fjernundervisning i AMU, slutevaluering – samt DEA (2020): Gymnasier og erhvervsskolers erfaring med fjernundervisning.

fjernundervisning - også var at pege på fremadrettede udviklingsbehov, hvis fjernundervisning i højere grad skulle indgå som en del af skolesidens ordinære kursustilbud.⁸

Især 3 konklusioner fra denne analyse var meget klare:

- For det første, at man fra skoleside oplever at have den fornødne faglige, didaktiske og tekniske kapacitet i forhold til at kunne tilbyde virksomheder og medarbejdere fjernundervisning på et kompetent niveau.
- For det andet, at man på skolesiden er usikker på virksomheders og medarbejders reelle efterspørgsel efter fjernundervisning, idet denne efterspørgsel opleves at være faldet markant med skolernes tilbagevenden til ordinær uddannelsesdrift efter COVID 19.
- Og for det tredje, at man på skolesiden har forskellige definitioner og praktiske tilgange til begrebet "fjernundervisning".

På denne baggrund pegede den gennemførte analyse på især 2 presserende udviklingsbehov. Dels at selve fjernundervisningsbegrebet yderligere præciseres/operationaliseres, idet der skelnes mellem forskellige – fx taksonomisk opdelte – fjernundervisningsformer. Og dels at der gennemføres en undersøgelse af virksomhedens faktiske efterspørgsel efter fjernundervisning.

Den overordnede ambition med den aktuelle analyse er således gennem en sikker begrebsanvendelse at kortlægge virksomhedssidens faktiske efterspørgsel efter fjernundervisning i AMU-regi. Og videre på denne baggrund at skitsere afledte muligheder og udfordringer for skolesiden (udviklingsbehov).

Med dette afsæt bygger den aktuelle analyse ikke alene videre på den tidligere gennemførte analyse med fokus på skolesidens vurdering af fjernundervisnings relevans i AMU-regi (inddragende øvrige materialer med fokus på brugen af fjernundervisning i AMU-regi). Den aktuelle analyse komplementerer også denne tidligere gennemførte analyse, således at det med gennemførelsen af begge analyser bliver muligt at skitsere et samlet billede af udbuds- og efterspørgselssidens vurdering af fjernundervisning i AMU. Og i forlængelse heraf også muligt at skitsere en udviklingsplan for den videre implementering af fjernundervisning på AMU-transportområdet.

Konkret inddrager analysen virksomheder på godstransportområdet, busbefordringsområdet og lagerområdet.

1.2. Målet med analysen

Det overordnede formål med analysen er følgende:

- For det første at afdække udvalgte transportvirksomheders holdninger og forventninger til gennemførelsen af fjernundervisning i AMU-regi.
- For det andet – på grundlag af denne afdækning – at skitsere de afledte krav til skolesidens didaktiske og tekniske kapacitetsopbygning på virksomhedssiden.
- For det tredje at skitsere en samlet udviklingsplan for den videre implementering af fjernundervisning på AMU-transportområdet, idet resultatet af den aktuelle analyse

---

⁸ TUR (2021) Tværgående analyse af erfaringer med fjernundervisning på transportområdet.

sammenholdes med det tilsvarende resultat af tidligere gennemført analyse med fokus på skolesidens vurdering af fjernundervisning i AMU-regi.

Samt følgende succeskriterier:

- For det første, at der via analysen sker en yderligere præcisering af, hvordan fjernundervisning begrebsmæssigt og taksonomisk kan forstås i en AMU-kontekst; fx mellem en skelnen mellem synkront og asynkront gennemført fjernundervisning.
- For det andet, at analysens resultat komplementerer det tilsvarende resultat af tidligere gennemført analyse med fokus på skolesidens vurdering af fjernundervisning i AMU-regi.

1.3. Analysens centrale undersøgelsesspørgsmål

De centrale undersøgelsesspørgsmål for analysen er følgende:

- I hvilken grad har virksomhedssiden allerede erfaringer med fjernundervisning; herunder specifikt i AMU-regi?
- Hvordan forventer virksomhedssiden, at efterspørgslen efter fjernundervisning vil udvikle sig de kommende år?
- I hvilken grad vurderer virksomheds- og medarbejdersiden at have de nødvendige forudsætninger – IT-mæssigt og kompetencemæssigt – i forhold til at indgå i fjernundervisningsforløb med skolesiden?
- I hvilken grad vurderer særligt medarbejdersiden fjernundervisning som et relevant og attraktivt alternativ til traditionel tilstedeværelsesundervisning?
- I hvilken grad vurderer virksomhedssiden at have tilstrækkelig viden om rammer for gennemførelse af fjernundervisning i AMU-regi? Og videre i den forbindelse at være tilstrækkeligt informeret og supporteret af skolesiden?
- I hvilken grad vurderer virksomhedssiden, at fjernundervisning indebærer et kvalitetsløft – subsidiært en kvalitetsforringelse – sammenlignet med traditionel tilstedeværelsesundervisning?
- I hvilken grad kan registreres en forskel i vurderingen af fjernundervisnings relevans i AMU-regi på tværs af de 3 deltagende brancheområder? Og ligeledes en eventuel forskel i vurderingen af fjernundervisning på baggrund af forskel i de deltagende virksomheders størrelse (målt på antal medarbejdere)?
- I hvilken grad kan registreres en tilsvarende forskel i vurderingen af fjernundervisning mellem hhv. medarbejdersiden og ledelses-/stabssiden?

1.4. Læsevejledning

Analysen er opbygget omkring 4 hovedafsnit.

- I afsnit 2 skitseres den teoretiske og metodiske ramme for analysen.
- I afsnit 3 præsenteres resultatet af den gennemførte spørgeskemaundersøgelse.
- I afsnit 4 analyseres centrale spor i det indsamlede datamateriale og resultatet perspektiveres af tidligere gennemførte undersøgelser på fjernundervisningsområdet, med fokus på skolesidens vurdering af eget udbud på fjernundervisningsområdet.

- I afsnit 5 skitseres en række anbefalinger i form af en konkret udviklingsplan, idet målet er at understøtte brugen af fjernundervisning på AMU-transportområdet.

2.0. Metode

I det følgende afsnit beskrives kort centrale forhold af betydning for analysens design og praktiske gennemførelse.

2.1. Fokus på udviklingspotentialer

I analysen er der først og fremmest fokus på at kortlægge behovet for at videreudvikle skolesidens forudsætninger for at gennemføre fjernundervisning på AMU-transportområdet; på baggrund af en kortlægning af virksomhedens vurdering af relevansen af fjernundervisning, også i AMU-regi. Metodisk indebærer det, at analysen primært har et praksis- og handlingsorienteret fokus.

Det afgørende med undersøgelsen bliver dermed også at afdække tendenser, som indikativt peger på fremtidige udviklingsbehov og -muligheder. Sigtet med analysen er således at bidrage med inspiration til fremtidig udvikling og ikke primært at generere valid viden. Det sidste har ikke mindst betydning ved en vurdering af spørgsmålet om det indsamlede datamateriales repræsentativitet.

2.2. Perspektiv i analysen

I undersøgelsen er der alene fokus på de deltagende transportvirksomheders perspektiv. Og i den forbindelse specifikt fokus på de erfaringer og holdninger, man har på virksomhedssiden i forhold til fjernundervisning i AMU-regi.

I forlængelse heraf har analysen også indirekte fokus på, hvordan man som virksomhed oplever det fremtidige behov for udvikling på fjernundervisningsområdet i AMU-regi.

I det omfang, der i undersøgelsen også spørges ind til forhold som vedrører skole- eller elevsiden, sker det konsekvent med en virksomhedsoptik.

2.3. Datagrundlag

I analysen er udvalgte virksomheder inden for godstransportområdet, personbefordringsområdet og lagerområdet direkte opfordret til at deltage. De deltagende virksomheder er dels udvalgt af sekretariatet i TUR - samt dels af virksomhedskonsulenter fra skolesiden. Målet i den forbindelse har været at sikre den størst mulige repræsentativitet i analysen. Ved udvælgelsen af virksomheder er der primært lagt vægt på repræsentativitet i forhold til branchetilhørsforhold, størrelse og geografi.

Analysen er gennemført som en digitalt distribueret spørgeskemaundersøgelse, hvor TUR via mail har sendt et link til undersøgelsen til de udvalgte virksomheder. Linket har kunne tilgås via PC, tablet og smartphone.

Mail med link er sendt til kendt kontaktperson på den enkelte virksomhed, der som udgangspunkt er kontaktet inden udsendelse med henblik på dels at orientere om undersøgelsen og dels at få virksomhedens accept af deltagelsen i undersøgelsen. Kontaktpersonen er i introduktionsmailen opfordret til at videresende linket intern på egen virksomhed, til relevante kollegaer og medarbejdere.

Ved modtagelsen fik respondenterne 14 dage til at svare på skemaet. Der er ikke rykket for supplerende svar. Baggrund for dette er først og fremmest, at effekt og værdi ved en sådan fornyet henvendelse – erfaringsmæssigt genererende max 10 til 15 % flere svar – er vurderet ikke at opveje de også negative konsekvenser der ligger i at kontakte en samlet virksomhedsgruppe mere end en gang inden for en kort tidshorisont.

I alt har 217 personer besvaret det udsendte spørgeskema.

2.4. Spørgsmålskategorier

Det udsendte spørgeskema er opdelt i 6 overordnede spørgsmålskategorier:

- Spørgsmålskategori 1; hvor der er fokus på en række baggrundsoplysninger, karakteriserende de deltagende virksomheder.
- Spørgsmålskategori 2; hvor der er spørges ind til virksomheders og medarbejderes generelle vurdering af brugen af fjernundervisning i AMU.
- Spørgsmålskategori 3; hvor der spørges ind til virksomheders og medarbejderes eget (forventede) udbytte ved fjernundervisning.
- Spørgsmålskategori 4; hvor der spørges ind til virksomheders og medarbejderes generelle holdning til fjernundervisning.
- Spørgsmålskategori 5; hvor der spørges ind til virksomheders og medarbejderes vurdering af egne forudsætninger for at deltage i fjernundervisning.
- Spørgsmålskategori 6; hvor der spørges ind til virksomheders og medarbejderes vurdering af fjernundervisningens kvalitet og relevans i forhold til at honorere egne kompetencebehov.

Ved alle spørgsmålskategorier er der differentieret mellem hhv. ledelse/stab og medarbejdere.

2.5. Svarkategorier

I forbindelse med hovedparten af spørgsmålene i undersøgelsen er gjort brug af en intensitetsskala med 5 afkrydsningsmuligheder:

- Meget enig.
- Delvis enig.
- Delvis uenig.
- Meget uenig.
- Ved ikke.

2.6. Mulige bias

I forbindelse med vurderingen af det indsamlede datamateriales validitet kan umiddelbart peges på følgende mulige bias, som primært handler om undersøgelsens repræsentativitet:

- Det er usikkert, hvilken repræsentativitet som de virksomheder, der har deltaget i spørgeskemaundersøgelser, har i forhold til den samlede virksomhedsgruppe på transportområdet. Og her særligt i forhold til spørgsmålet om fjernundervisning i AMU. Ved at sende spørgeskemaet til en udvalgt gruppe af virksomheder med afsæt i en række centrale udvælgelseskriterier har målet været netop at styrke en sådan repræsentativitet. Men det er usikkert, hvor mange respondenter fra den enkelte virksomhed, som faktisk indgår i undersøgelsen, og dermed også med hvilken tyngde den enkelte virksomhed bidrager til analysens samlede resultat.
- Det er videre usikkert, hvem virksomhedernes kontaktpersoner har valgt at sende det modtagne undersøgelseslink videre til internt på egen virksomhed. Det rejser spørgsmålet om, hvor repræsentativ indkomne svar ikke alene er for branchen som helhed, men også for den enkelte virksomhed.
- Endelig er det usikkert, hvilken betydning – igen for undersøgelsens repræsentativitet – det har, at alle virksomheder i forvejen har en relation til AMU-systemet; enten på centralt niveau gennem TUR eller decentralt via samarbejdet med lokale udbydere af AMU. En mulig bias i den forbindelse kunne på den ene side være en favorisering af traditionel tilstedeværelsesundervisning som faktisk fungerende – eller på den anden side en mere positiv holdning til den fortsatte udvikling af AMU – med fjernundervisning, sammenlignet med ikke-brugere af AMU-systemet.

3.0. Fjernundervisning i AMU-regi

I det efterfølgende afsnit beskrives kort, hvordan fjernundervisning som undervisningskoncept i en AMU-sammenhæng er defineret og præciseret af Børne- og Undervisningsministeriet (UVM).⁹

Videre skitseres den didaktiske praksis, som UVM anbefaler på en række delområder, i forbindelse med fjernundervisning i AMU-regi.

Denne definition og anbefalede praksis udgør tilsammen den forståelse af fjernundervisningsbegrebet, som anvendes i denne analysesammenhæng.

Yderligere præsenteres i afsnit et forslag til taksonomisk forståelse af fjernundervisningsbegrebet i AMU-regi; primært af betydning for analysens anbefalinger og fremtidig praksis på området.

3.1. Fjernundervisning som undervisningskoncept i AMU-regi

I denne analysesammenhæng tages afsæt i den definition på fjernundervisning, som er anvendt i lovbemærkningerne om tilskud til fjernundervisning på AMU-området: *Fjernundervisning er en undervisningsform, hvor lærer og elev ikke er fysisk til stede på samme sted, men hvor det fysiske fremmøde erstattes af undervisning via digitale medier. Fjernundervisning kan, afhængig af eventuelle nærmere regler for de enkelte uddannelsesområder, omfatte hele uddannelser eller enkeltstående fag og kan afvikles som 100 pct. fjernundervisning eller som en kombination af almindelig undervisning og fjernundervisning, såkaldt blended learning.*¹⁰

I forlængelse af denne definition har Børne- og Undervisningsministeriet yderligere præciseret følgende omkring fjernundervisning i AMU-regi¹¹:

- Digital aflevering af opgaver og lignende i et ellers almindeligt afviklet undervisningsforløb betragtes ikke som blended learning.
- Undervisningen kan enten foregå synkront, hvor eleven følger undervisningen digitalt, mens der undervises, eller asynkront, fx ved hjælp af videoklip, der er tilgængelige online hele døgnet.

Spændvidden i denne definition af fjernundervisning i AMU-regi lægger op til en høj grad af fleksibilitet og metodefrihed.

---

⁹ Der er i denne analysesammenhæng taget afsæt i den forståelse og afgrænsning af fjernundervisning i AMU-regi, som også er anvendt i de 2 tidligere gennemførte analyser: (1) TUR (2020): AMU-mål inden for transportområdet, velegnede til hel eller delvis omlægning til fjernundervisning – og (2) TUR (2022): Tværgående analyse af erfaringer med fjernundervisning på transportområdet.

¹⁰ Børne- og Undervisningsministerier (2015): Lov om ændring af lov om institutioner for almen voksenuddannelse m.v., lov om institutioner for erhvervsrettet uddannelse og visse andre love på Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestillings område.

¹¹ Børne- og Undervisningsministeriet (uden år): Inspiration til fjernundervisning i AMU

Det bemærkes i den forbindelse:

- At der ikke stilles krav om, at fjernundervisning alene kan ske i forhold til en faglig undervisning, som synes særligt velegnet til digital formidling (og dermed også ekskludering af fagområder, som umiddelbart ikke synes egnet til fjernundervisning).
- At der ikke stilles krav om interaktion mellem deltagerne.
- At der ikke stilles krav om, at undervisningen skal tilbydes inden for en bestemt tidsperiode på den enkelte undervisningsdag.
- At der ikke – ved blended learning – stilles krav om, at en bestemt angivet (procent)del af fjernundervisningsforløbet reserveres til traditionel undervisning med deltagernes fysiske fremmøde.
- At der omvendt – ligeledes ved blended learning – heller ikke stilles et mindstekrav til andelen af digitalt distribueret undervisning, i forhold til at der reelt er tale om fjernundervisning i et blended learningkoncept.

I forbindelse med den afsluttende evaluering af forsøg med VEU-godtgørelsen ved op til fuld fjernundervisning i AMU anvendes følgende definition på fjernundervisning, som må formodes også at være repræsentativ for UVM¹²: *I denne evaluering bruges fjernundervisning som undervisning, der er foregået virtuelt. Virtuel forstås i dag typisk i betydningen "computermedieret". Det kan dreje sig om alt fra beskeder om analoge opgaver givet på en digital platform til virtuelle underviseroplæg. Fjernundervisning kan både foregå synkront og asynkront: Asynkron betegner den fjernundervisning, hvor undervisere og kursister er til stede på forskellige tidspunkter, mens synkron betegner den fjernundervisning, hvor undervisere og kursister er digitalt til stede samtidig.*

I forhold til den formelle, ministerielle definition på fjernundervisning i AMU fremhæves det her supplerende, at fjernundervisning kan foregå såvel *synkront* som *asynkront*.

3.2. Rammer for gennemførelse af fjernundervisning i AMU-regi

De overordnede administrative rammer for udbud af fjernundervisning i AMU-regi – udmeldt af UVM - er følgende:

- I AMU-regi skal undervisning indberettes som fjernundervisning, hvis over 75 pct. af den samlede undervisning er tilrettelagt som fjernundervisning. Der er dog igangsat et forsøg med VEU-godtgørelse ved *fuld fjernundervisning gældende til udgangen af 2023*.¹³ Fuld fjernundervisning er defineret som 76-100 % fjernundervisning. Forsøget gælder fra 1. september 2018 til 31. december 2021. Forsøget omfatter alene AMU-uddannelser, som er prøvebelagt.
- Udbyderen af fjernundervisning skal kunne dokumentere de enkelte kursisters aktiviteter. I lovbemærkningerne nævnes *logning af kursisters online aktivitet* som én måde at dokumentere aktivitet. Det kan eksempelvis gøres ved at registrere den tid, kursisten bruger i skolens LMS. De fleste typer af LMS kan således angive, hvor meget tid den enkelte kursist bruger i systemet og på de enkelte videoer og sider.

¹² EVA (2022): Evaluering af forsøg med VEU-godtgørelse ved op til fuld fjernundervisning i AMU, slutevaluering 2021.

¹³ Jf. <https://www.uvm.dk/trepart/trepart-om-voksen-og-efteruddannelse/%C3%A9n-indgang-til-voksen-og-efteruddannelses-tilbuddene/trepartsaftalens-initiativer-til-digitalisering-af-veu/forsog-med-veu-godtgoerelse-ved-fuld-fjernundervisning-i-amu>

- Der udbetales ikke bygningstaksameter ved fjernundervisning i AMU-regi.

3.3. Anbefalinger for gennemførelse af fjernundervisning i AMU-regi

I forhold til den didaktiske tilrettelæggelse og gennemførelse af fjernundervisning i AMU-regi har UVM følgende anbefalinger¹⁴:

- For det første, at der sker en tydelig rammesætning af, hvornår underviseren er tilgængelig for deltagerne. Fx i forhold til at svare på faglige spørgsmål, vejlede i forhold til deltagerens individuelle læringsforløb og støtte ved tekniske udfordringer for deltageren.
- For det andet, at der opstilles tydelige mål for kursusforløbet. Og her ikke alene i forhold til kursets slutmål. Men også tydelige delmål hen over kursusforløbet, som deltageren kan anvende i forhold til at navigere i – og eventuelt korrigere – eget læringsforløb. Disse tydelige delmål skal kompensere for den mundtligt formidlede justering, som er mulig for underviseren i forbindelse med et traditionelt tilstedeværelsesforløb.
- For det tredje, at der allerede inden kursusstart – eller i hvert fald som noget af det første på kurset – sker en forventningsafstemning, hvor det tydeliggøres, hvilke roller man som hhv. underviser og deltager har under kursusforløbet. Og hvad dette indebærer i praksis.
- For det fjerde, at der fra skoleside sker en grundig introduktion til det virtuelle miljø, med tydeliggørelse af struktur og navigation på den anvendte fjernundervisningsplatform.
- For det femte, at man som deltager har umiddelbar og direkte adgang til teknisk support under kursusforløbet, og at denne support som udgangspunkt tilbydes parallelt med – og ikke som del af – det egentlige kursusforløb.
- For det sjette, at strukturen i den faglige formidling i en vis grad er bygget op omkring bundne opgaver og aktiviteter, som understøtter kommunikation og aktivitet mellem underviser og deltager. Og som understøtter dialog og interaktion på tværs af deltagerne.
- For det syvende, at underviseren er aktiv i læringsmiljøet og ikke alene ser sin rolle, som den der distribuerer opgaver, som deltagerne skal løse på egen hånd. Denne aktive deltagelse kan eksempelvis handle om kontinuerligt hen over forløbet at lægge nye indlæg op, tilvejebringe relevant fagligt materiale eller indgå i drøftelse og dialog med grupper af deltagere.
- For det ottende, at fastholde det didaktiske princip fra den traditionelle undervisning, hvor anvendte værktøjer og metoder ikke har en værdi i sig selv, men alene bringes i spil, hvis de understøtter deltagerens læring. Det vigtige er her ikke at forfalde til at sætte ”teknologien i centrum”.
- For det niende, at underviseren – som det også er tilfældet ved god, traditionel undervisning – løbende reflekterer over undervisningens værdi for deltagerne, evaluerer og eventuelt foretager de nødvendige justeringer af ellers planlagte aktiviteter.

I forbindelse med slutevalueringen af forsøg med VEU-godtgørelse ved op til fuld fjernundervisning i AMU peger EVA på bl.a. følgende – primært didaktiske anbefalinger¹⁵:

- For det første, at deltagerens forudsætninger for at deltage i fjernundervisning afklares, og at denne afklaring følges op af faglig og ”teknisk” vejledning.

¹⁴ Do.

¹⁵ EVA (2021): Evaluering af forsøg med VEU-godtgørelse ved op til fuld fjernundervisning i AMU, slutevaluering 2021.

- For det andet, at deltagerne får en grundig introduktion til de programmer og platforme, som anvendes ved fjernundervisning.
- For det tredje, at underviseren opbygger stærke relationer til deltagerne ved bl.a. at være tydelig i sine forventninger til undervisningen og deltagerne selv.
- For det fjerde, at underviseren støtter relationsskabelse mellem deltagerne som forudsætning for læring og trivsel.
- For det femte, at underviseren er tydelig i sin kommunikation omkring den faglige støtte deltagerne løbende kan få under forløbet.
- For det sjette, at deltagerne engageres aktivt i undervisningen.
- For det syvende, at undervisernes kompetence på fjernundervisningsområdet styrkes gennem udviklingsarbejder, videndeling og efteruddannelse.

3.4. Status for brug af fjernundervisning i AMU-regi

De nyeste tilgængelige tal for brugen af fjernundervisning i AMU er fra 2021, som peger på følgende status¹⁶:

- 5 pct. af AMU-kurserne i 2021 blev gennemført med fjernundervisning.
- Inden for en 5 årig periode er sket en udvikling i antallet af AMU-kurser, der er gennemført med fjernundervisning fra 1.124 i 2017 til 17.816 i 2021.
- 68 pct. af det samlede antal kurser med fjernundervisning er gennemført inden for det merkantile område.
- Fra 2017- 2019 var der kun AMU-kurser med fjernundervisning inden for det merkantile- og transportområdets efteruddannelsesudvalg samt fælleskataloget. Det ændrede sig i 2020 og 2021, hvor der ses aktivitet inden for yderligere syv efteruddannelsesudvalg. Det må formodes at være påvirket af Covid-19 og politiske tiltag vedrørende takster og VEU-godtgørelse.
- I 2021 blev der gennemført flest kurser med fjernundervisning på kurserne; Personligt salg - kundens behov og løsninger (2.147), Salgsteknik for salgs- og servicemedarbejdere (1.589) og Iscenesættelse af salgsfremstødsvarer (989).
- AMU-kurser, der gennemføres med fjernundervisning i 2021 anvendes af både kvinder (48 pct.) og mænd (52 pct.). Det adskiller sig fra den generelle kønsfordeling på AMU, hvor kun 1/3 er kvinder, men afspejler derimod kønsfordelingen inden for det merkantile område, hvor 55 pct. af kursisterne er kvinder og 45 pct. er mænd.

---

¹⁶ Danske erhvervsskoler og gymnasier (2022): Fjernundervisning på AMU.

3.5. Taksonomisk inddeling af fjernundervisning i AMU-regi

Med afsæt i regler, anbefalinger og praksis på fjernundervisningsområdet i AMU-regi kan samlet skitseres følgende bud på en taksonomisk inddeling af fjernundervisning i 4 niveauer, idet der skelnes mellem den anvendte læringsform:

Niveauer af fjernundervisning	Tilstedeværelse/ikke tilstedeværelse	Sammenhængende/moduliseret	Synkront/asynkront	Undervisende/faciliterende
Niveau 1 Distribueret læring	Kursister undervises på distancen og er ikke fysisk tilstede, men befinder sig hjemme eller på arbejdspladsen.	Kursus gennemføres som sammenhængende og i realtid.	Kursus gennemføres synkront.	Kursus gennemføres med traditionel underviserrolle.
Niveau 2 Blended learning	Kursister undervises dels via traditionel tilstedeværelsesundervisning og digitalt distribueret undervisning.	Kursus gennemføres som sammenhængende, delvis i skoleregiet og med mulighed for modulisering af den del, som foregår hjemme eller på arbejdsplads.	Kursus gennemføres delvist synkront og asynkront.	Kursus gennemføres med delvis traditionel underviserrolle og underviser som facilitator.
Niveau 3 Digital læring	Kursister undervises alene via digitalt distribueret undervisning.	Kursus gennemføres som moduliseret på baggrund af skoleudarbejdet undervisningsplan.	Kursus gennemføres udelukkende asynkront.	Kursus gennemføres udelukkende med underviser som facilitator.
Niveau 4 Selvinstrueret læring	Kursister tager selv ansvar for egen læring via digitale undervisningstilbud på forskellige digitale platforme.	Kursus gennemføres på baggrund af den lærendes praksisbaserede efterspørgsel.	Kursus gennemføres udelukkende asynkront.	Kursus gennemføres udelukkende med underviser som facilitator.

Den tidligere gennemførte undersøgelse med fokus på skolesidens vurdering af eget udbud og kapacitet på fjernundervisningsområdet peger på, at skolesiden primært relaterer fjernundervisning i AMU til niveau 1 og 2. Mens man fra UVMs side primært relaterer fjernundervisning i AMU-regi til niveau 2 og delvist niveau 3.

4.0. Resultat af spørgeskemaundersøgelse

I det følgende afsnit præsenteres resultatet af den gennemførte spørgeskemaundersøgelse på frisørområdet.

I overensstemmelse med det oprindelige spørgeskema er de enkelte spørgsmål grupperet inden for 6 overordnede spørgsmålskategorier, med hver sit særlige fokus:

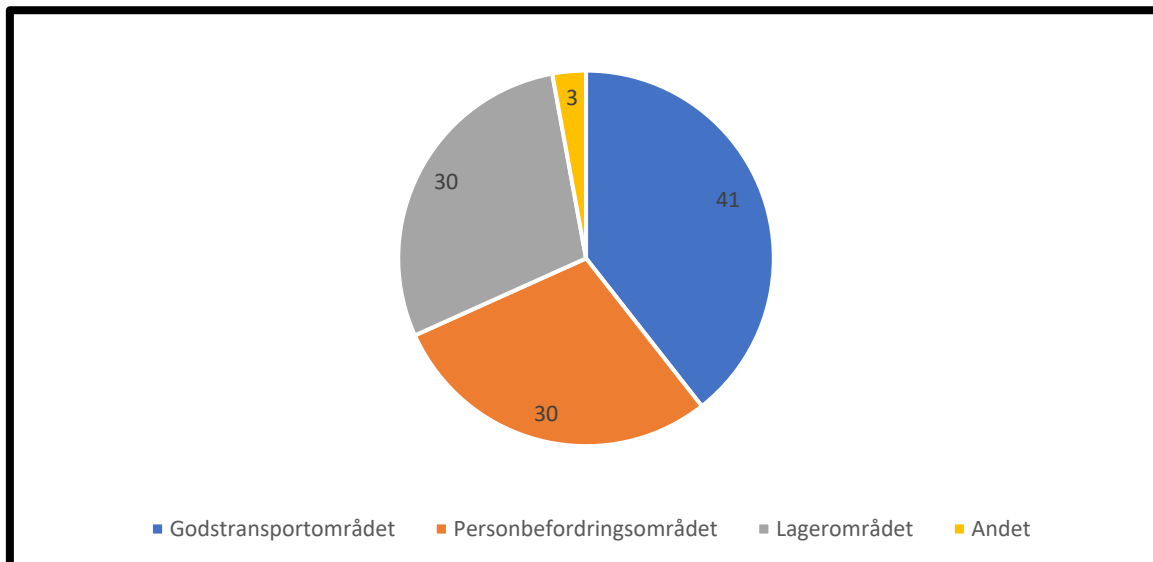
- Spørgsmålskategori 1; hvor der er fokus på en række baggrundsoplysninger, karakteriserende de deltagende virksomheder.
- Spørgsmålskategori 2; hvor der er spørges ind til virksomheders og medarbejderes generelle vurdering af brugen af fjernundervisning i AMU.
- Spørgsmålskategori 3; hvor der spørges ind virksomheders og medarbejderes eget (forventede) udbytte ved fjernundervisning.
- Spørgsmålskategori 4; hvor der spørges ind til virksomheders og medarbejderes generelle holdning til fjernundervisning.
- Spørgsmålskategori 5; hvor der spørges ind til virksomheders og medarbejderes vurdering af egne forudsætninger for at deltage i fjernundervisning.
- Spørgsmålskategori 6; hvor der spørges ind til virksomheders og medarbejderes vurdering af fjernundervisnings kvalitet og relevans i forhold til at honorere egne kompetencebehov.

I tilknytning til præsentationen af svarfordelingen på de enkelte spørgsmål formuleres en kort kommentar, som dels opsummerer den overordnede tendens i svarfordelingen; samt dels – hvis relevant – også kobler svarene på det pågældende spørgsmål til svar på andre spørgsmål i undersøgelsen (krydstabulering).

Tabel 1 (Spørgsmålskategori 1: Baggrund)

Hvilket brancheområde tilhører jeres virksomhed?

Alle: Procentvis fordeling

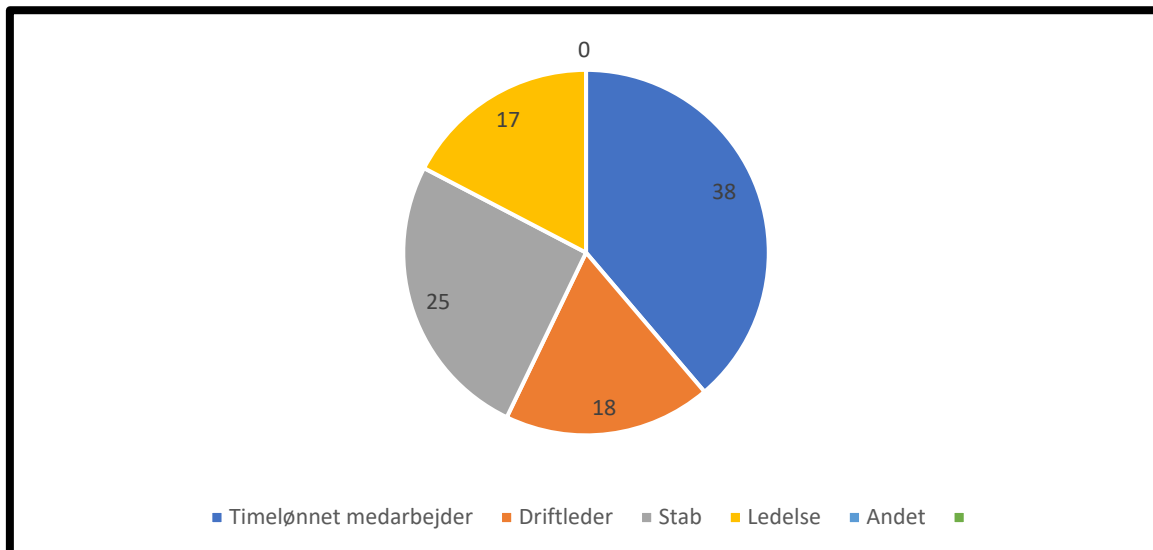
Kommentar

Godstransportområdet er tilsyneladende en anelse overrepræsenteret i undersøgelse. I den forbindelse er det dog vigtig at være opmærksom på, at det her har været muligt at sætte flere krydser, hvorfor den samlede sum heller ikke giver 100 %. Men overordnet set synes de 3 deltagende brancheområder at være tilnærmelsesvist ligeligt fordelt.

Tabel 2 (Spørgsmålskategori 1: Baggrund)

Hvilken funktion har du i virksomheden?

Alle: Procentvis fordeling

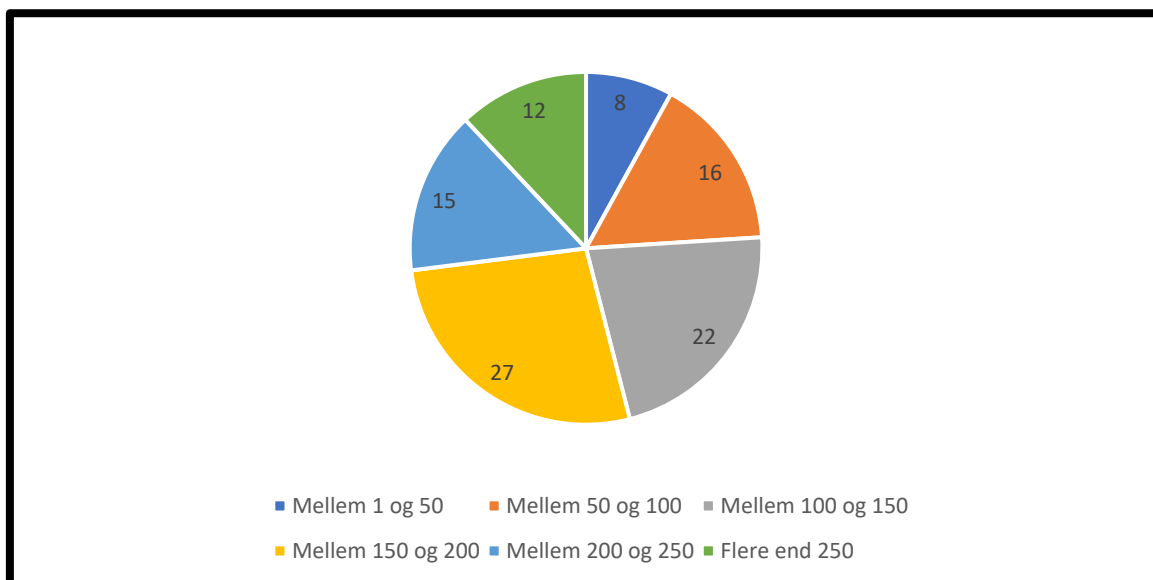
Kommentar

Samlet set udgør ledelses-/stabsniveauet ca. 60 % af det samlede antal besvarelser, og medarbejdersiden ca. 40 %. Disse 2 overordnede kategorier, som der også grundlæggende refereres til i den videre bearbejdning og perspektivering af undersøgelsens resultater, er således tilnærmelsesvis lige store. Undersøgelsen har på den måde ikke stærk ledelsesmæssig eller medarbejderorienteret hældning.

Tabel 3 (Spørgsmålskategori 1: Baggrund)

Hvor mange ansatte er I ca. i virksomheden?

Ledelse/stab: Procentvis fordeling

Kommentar

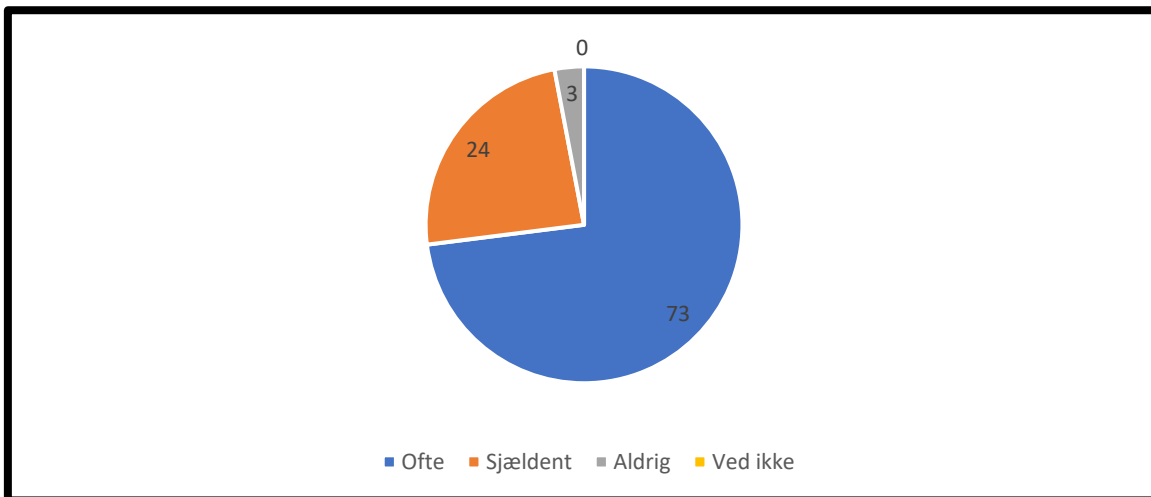
Lige knap halvdelen af de deltagende respondenter repræsenterer virksomheder i segmentet mellem 100 og 200 ansatte. Umiddelbart matcher det også virksomhedssammensætning i de 3 deltagende brancheområder. Og omvendt tyder svarfordelingen ikke på, at større virksomheder – som forventeligt kunne have det stærkeste fokus på medarbejdernes kompetenceudvikling, og dermed også fjernundervisning – er overrepræsenteret i undersøgelsen.

Tabel 4 (Spørgsmålskategori 1: Baggrund)

Hvor ofte gør I brug af AMU i forbindelse med efteruddannelse af jeres medarbejdere?

Ledelse/stab: Procentvis fordeling

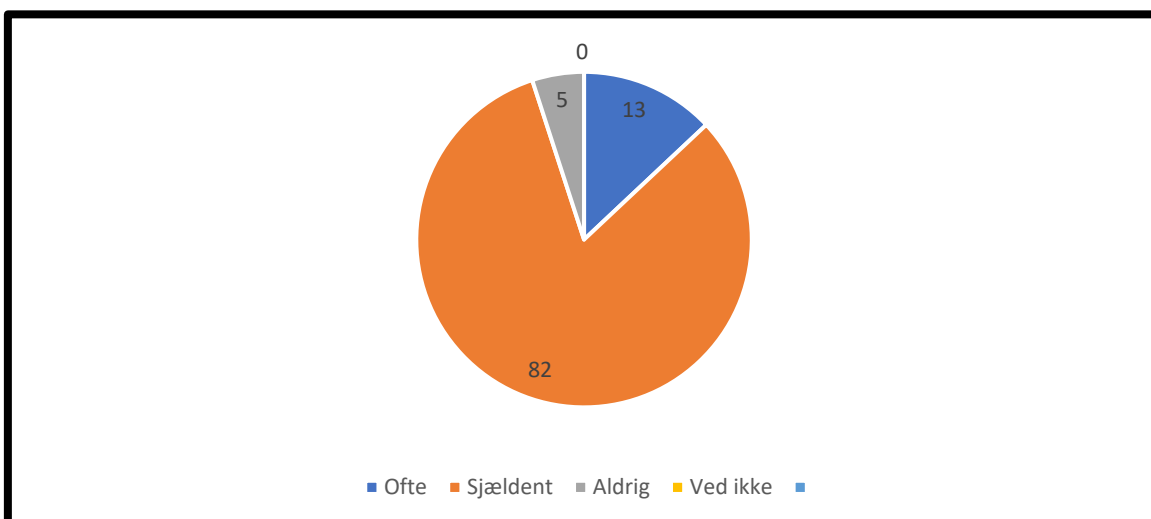

Kommentar

Ledelses- stabsgruppen vurderer for næsten 3/4s vedkommende, at de "ofte" gør brug af AMU. Umiddelbart må man karakterisere respondentgruppen som *kender af AMU* og den typiske gennemførelsesform, og dermed også med en reel baggrund for at vurdere fjernundervisningens relevans som alternativ undervisningsform.

Hvor ofte gør du brug af AMU i forbindelse med din løbende efteruddannelse?

Timelønnede medarbejdere: Procentvis fordeling

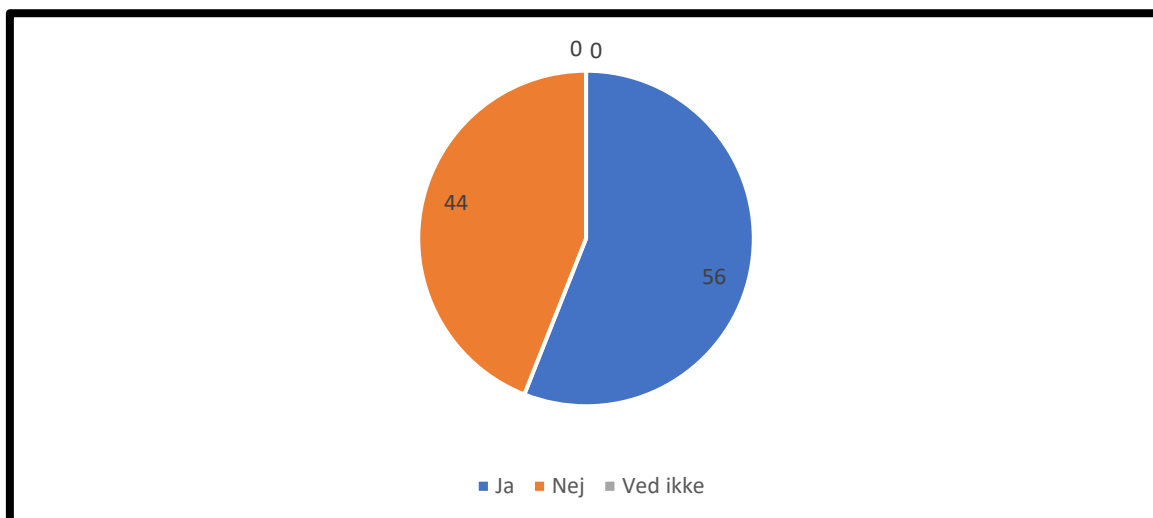
Kommentar

Et stort flertal af de deltagende medarbejdere vurderer, at de "sjældent" gør brug af AMU. Dog er det kun et meget lille mindretal, som "aldrig" har gjort brug af AMU. Samlet tyder det også her på et stort kendskab til AMU.

Tabel 5 (Spørgsmålskategori 1: Baggrund)

Har I erfaring med AMU-kurser gennemført som fjernundervisning?

Ledelse/stab: Procentvis fordeling

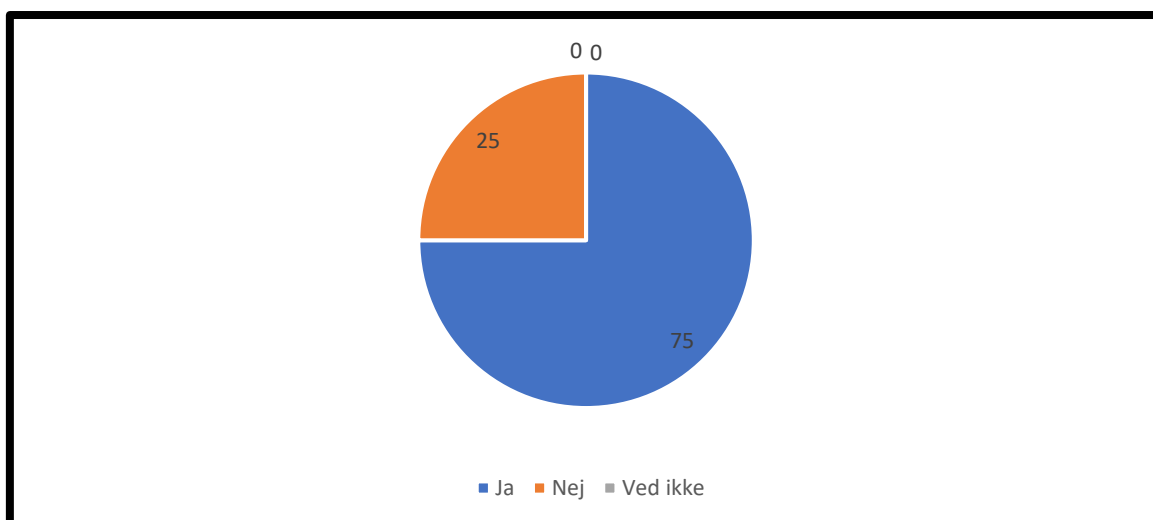

Kommentar

Knap halvdelen af de deltagende ledelses-/stabsrepræsentanter vurderer, at egen virksomhed har erfaring med fjernundervisning. En relativ høj andel sammenlignet med fjernundervisnings andel af en samlede AMU-aktivitet. En forklaring kan være, at der her er tale om erfaring med fjernundervisninger også uden for transportområdet.

Har du deltaget i AMU-kursus gennemført som fjernundervisning?

Timelønnede medarbejdere: Procentvis fordeling

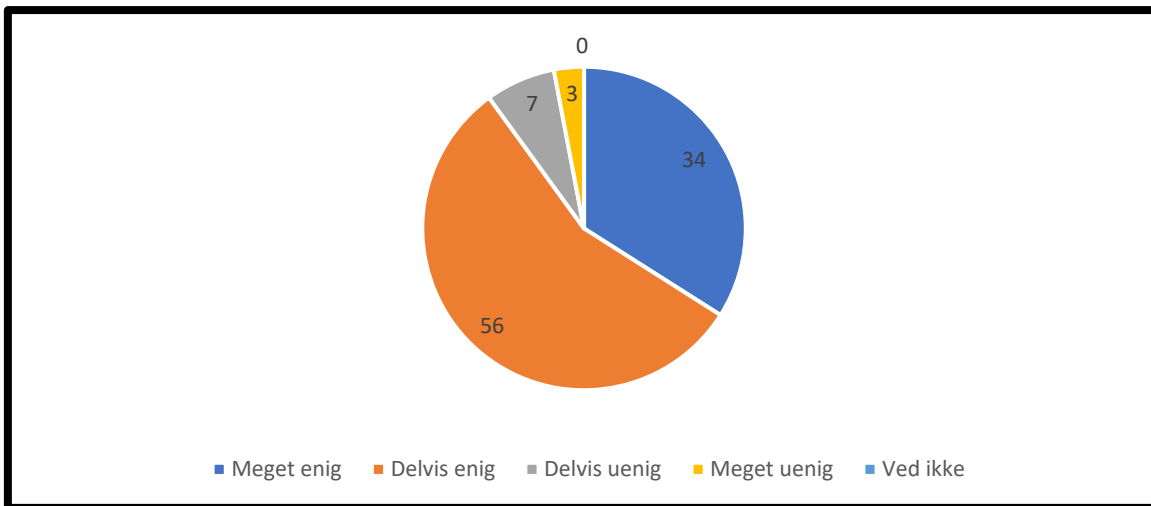
Kommentar

¾ af de deltagende medarbejdere har ingen erfaring med fjernundervisning. Gruppens vurdering af fjernundervisning i AMU baserer sig dermed overvejende på holdninger snarere end personlig erfaring.

Tabel 7 (Spørgsmålskategori 2: Fjernundervisning i AMU)

Fjernundervisning er overordnet set relevant for efteruddannelse af jeres medarbejdere

Ledelse/stab: Procentvis fordeling

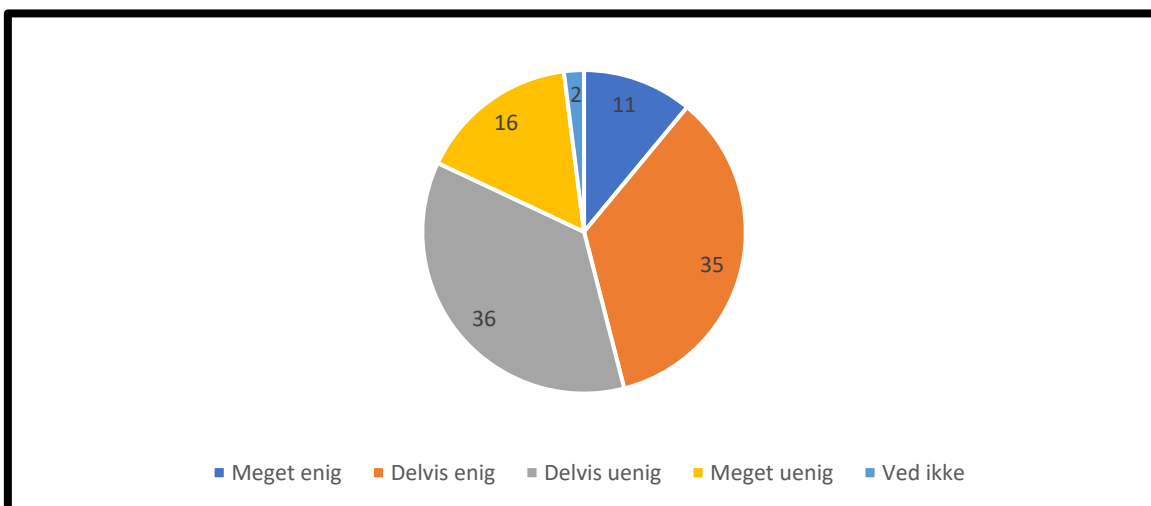

Kommentar

90 % af de deltagende ledelses-/stabsmedarbejdere er enten "meget enig" eller "delvis enig" i, at fjernundervisning er relevant for deres medarbejders efteruddannelse. Altså en meget markant opbakning bag fjernundervisning.

Fjernundervisning er overordnet set relevant for min løbende efteruddannelse.

Timelønnede medarbejdere: Procentvis fordeling

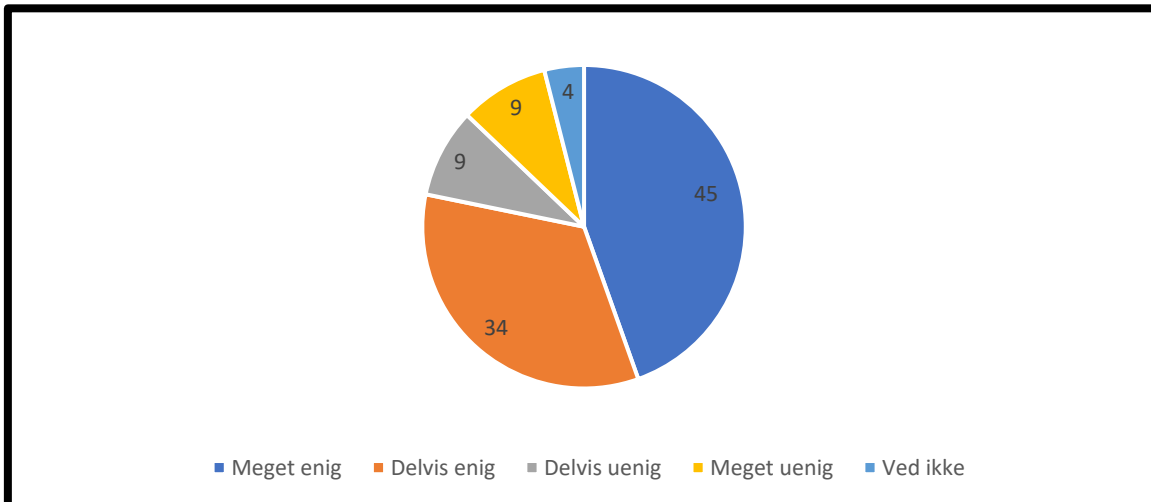
Kommentar

Medarbejdersiden tilkendegiver her en klart mindre opbakning til fjernundervisning i forhold til egen efteruddannelse, sammenlignet med ledelses-/stabsniveauet tilsvarende vurdering af fjernundervisnings relevans for medarbejdersiden. Altså en tydelig divergens internt på virksomhedssiden!

Tabel 8 (Spørgsmålskategori 2: Fjernundervisning i AMU)

Fjernundervisning i AMU vil betyde, at vi i højere grad vil gøre brug af AMU ved opkvalificering af vores medarbejdere.

Ledelse/stab: Procentvis fordeling

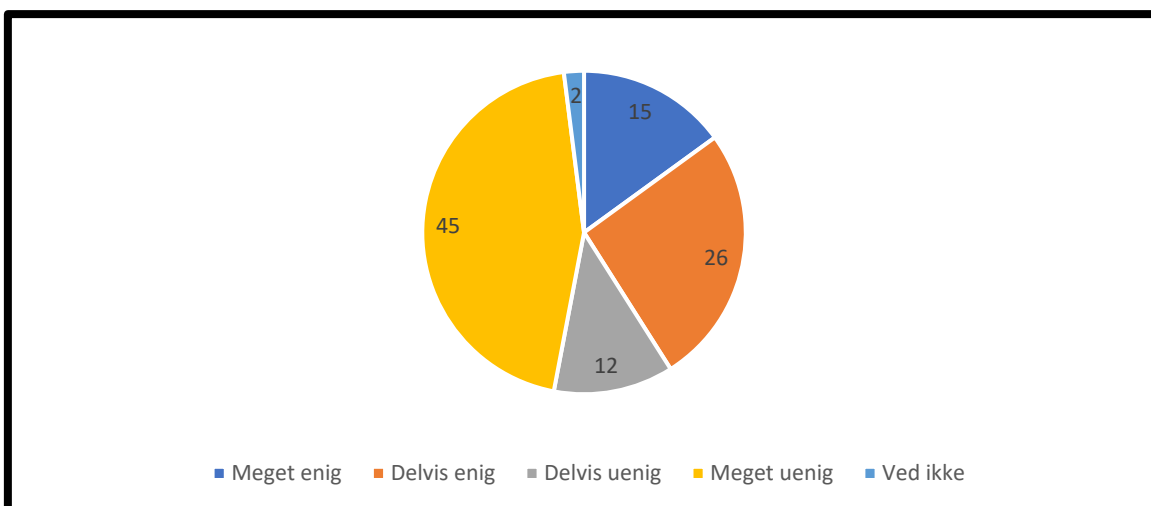

Kommentar

Ca. 80 % af de deltagende ledelses-/stabsrepræsentanter er enten "meget enige" eller "delvise" enig i, at fjernundervisning i AMU vil betyde, at egen virksomheder i højere grad vil gøre brug af AMU ved kurser gennemført som fjernundervisning. Altså også her en markant opbakning til fjernundervisning i AMU.

Fjernundervisning i AMU vil betyde, at jeg i højere grad vil gøre brug af AMU

Timelønnede medarbejdere: Procentvis fordeling

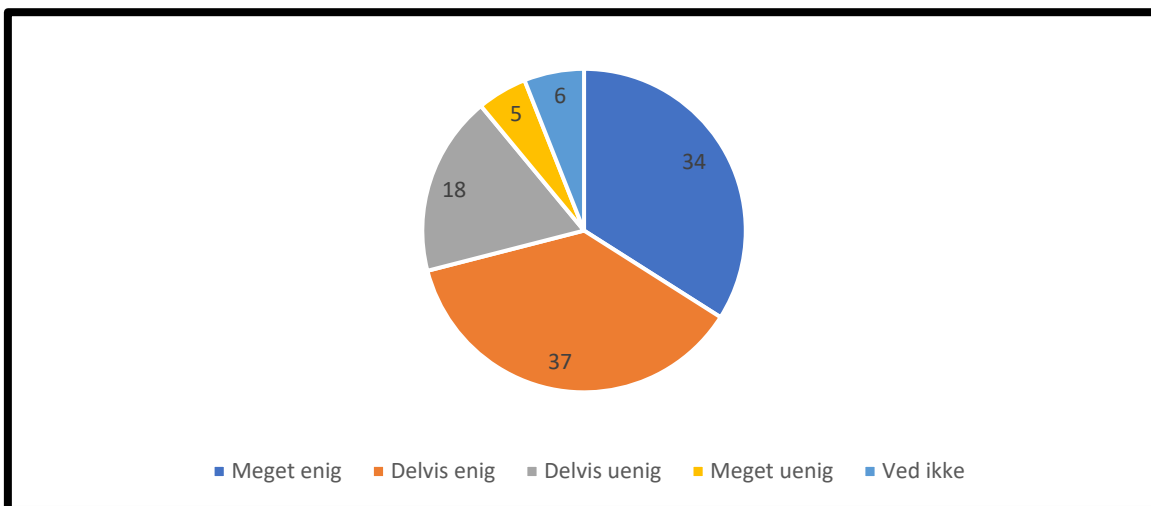
Kommentar

Også her udtrykker medarbejdersiden en klart mere forbeholden vurdering af fjernundervisning, sammenlignet med ledelses-/stabsniveauet. For næsten halvdelen synes fjernundervisning nærmest at kunne have en demotiverende betydning i forhold til deltagelse på AMU-kurser.

Tabel 9 (Spørgsmålskategori 3: Udbytte af fjernundervisning)

Medarbejdernes udbytte ved fjernundervisning vil som minimum være det samme som ved traditionel undervisning.

Ledelse/stab: Procentvis fordeling

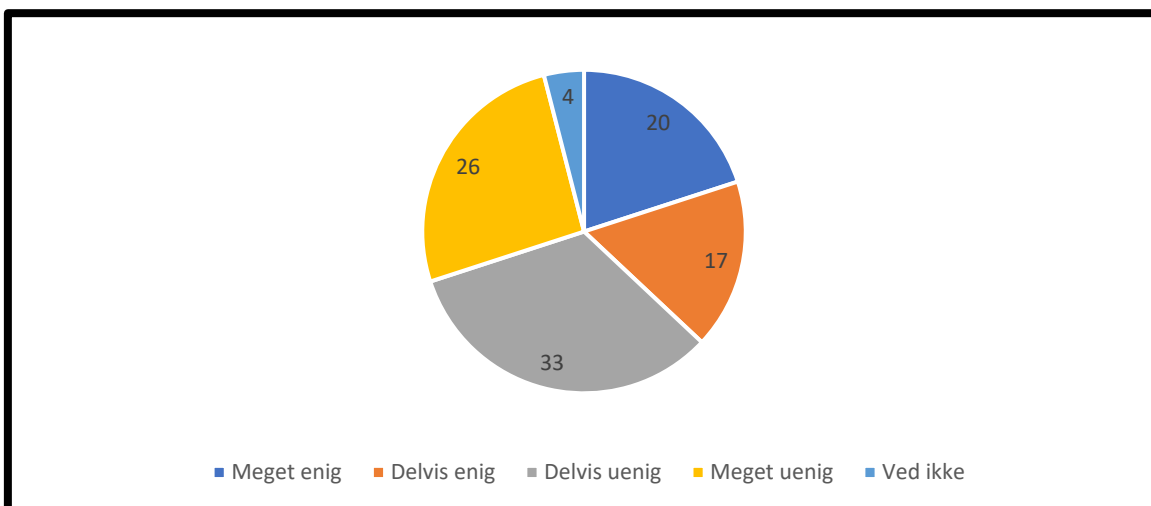

Kommentar

Mere end 70 % af de deltagende ledelses-/stabsrepræsentanter er hhv. "meget enige" eller "delvist enige" i at medarbejdersiden ikke vil have et ringere udbytte af AMU-kurser ved fjernundervisning. Muligvis endda tværtimod!

Mit udbytte ved fjernundervisning vil som minimum være det samme som ved traditionel undervisning

Timelønnede medarbejdere: Procentvis fordeling

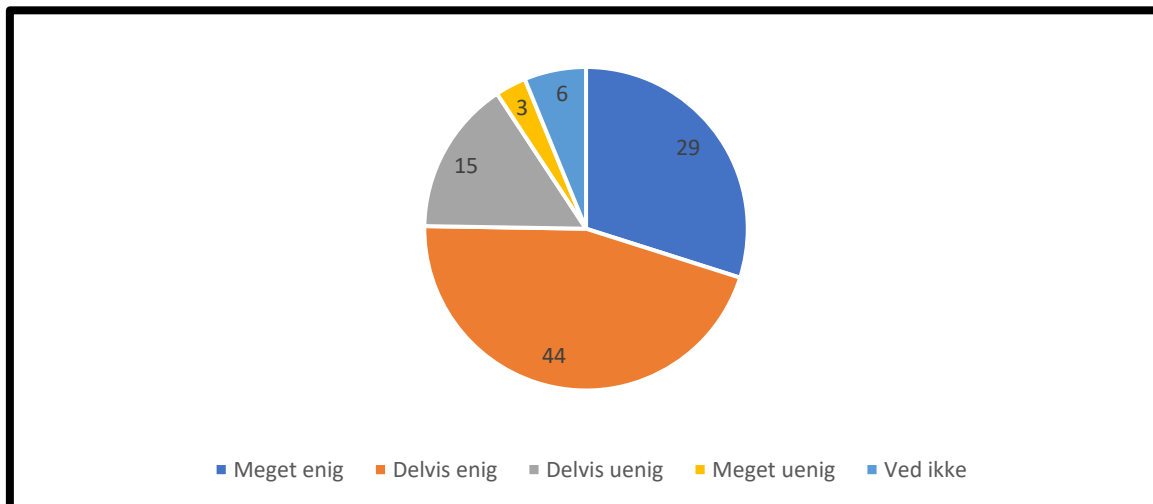
Kommentar

Tendens fra tidligere spørgsmål går igen her, idet medarbejdersiden også i denne forbindelse udtrykker en klart større reservation overfor fjernundervisning, sammenlignet med ledelses-/stabsniveauet.

Tabel 10 (Spørgsmålskategori 3: Udbytte af fjernundervisning)

Fjernundervisning giver mulighed for at tilrette undervisningen målrettet i forhold til den enkelte medarbejders kompetencebehov

Ledelse/stab: Procentvis fordeling

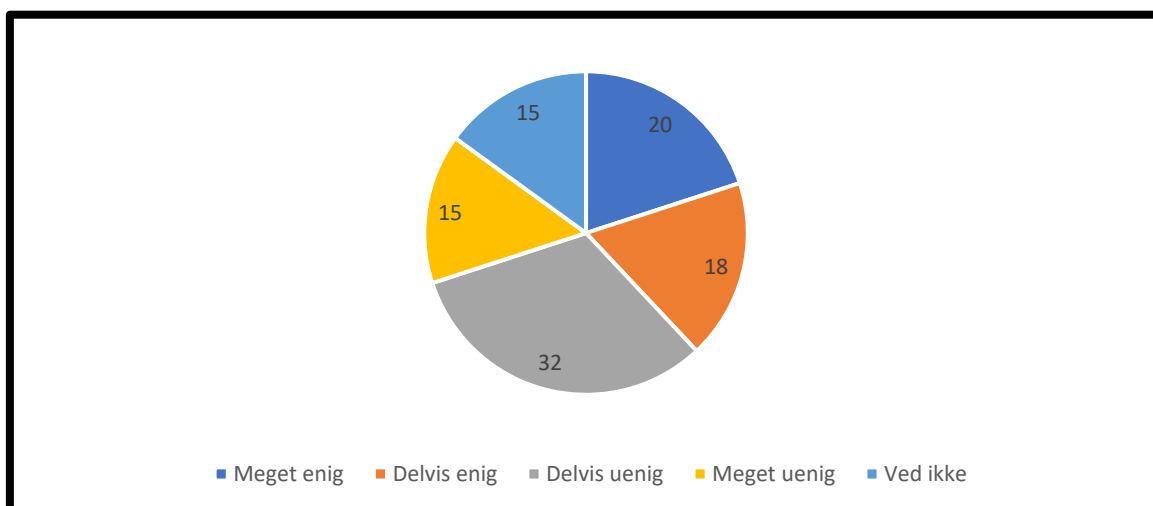

Kommentar

Ledelses-/stabsniveauet udtrykker her en meget klar forventning om, at fjernundervisning giver mulighed for en individuel tilrettelæggelse af undervisningen i forhold til medarbejdersidens kompetencebehov. Svarfordelingen siger dog ikke noget eksplicit om, i hvilken grad denne mulighed i særlig grad kendetegner fjernundervisning!

Fjernundervisning giver mulighed for at tilpasse undervisningen efter mine behov

Timelønnede medarbejdere: Procentvis fordeling

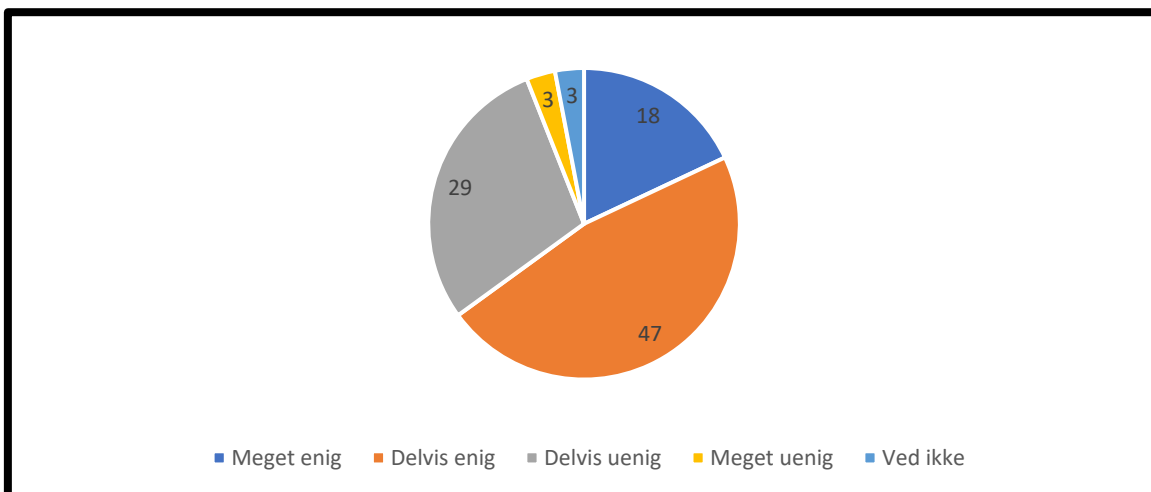
Kommentar

Også her udtrykker medarbejdersiden en relativ markant reservation overfor fjernundervisning og undervisningsformens individuelle relevans. Ca. en tredjedel af de deltagende medarbejdere udtrykker dog en positiv vurdering af fjernundervisningens potentiale i forhold til at matche individuelle kompetencebehov.

Tabel 11 (Spørgsmålskategori 3: Udbytte af fjernundervisning)

Vores medarbejdere vil generelt have vanskeligere ved at gennemføre fjernundervisning end traditionel undervisning

Ledelse/stab: Procentvis fordeling

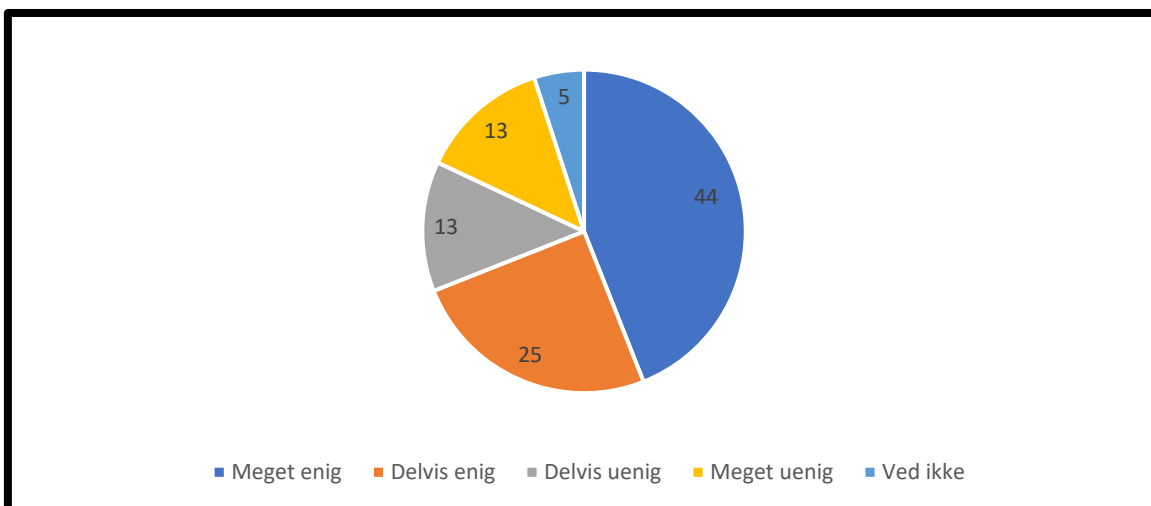

Kommentar

I betragtning af ledelses-/stabsniveauets generelt positive vurdering af fjernundervisning er det bemærkelsesværdigt, at mere end 60 % af gruppen erklærer sig enten "meget enige" eller "delvise enige" i, at egen medarbejdergruppe vil have udfordringer ved deltagelse i fjernundervisning.

Det er vanskeligere for mig at deltage i fjernundervisning end i traditionel undervisning

Timelønnede medarbejdere: Procentvis fordeling

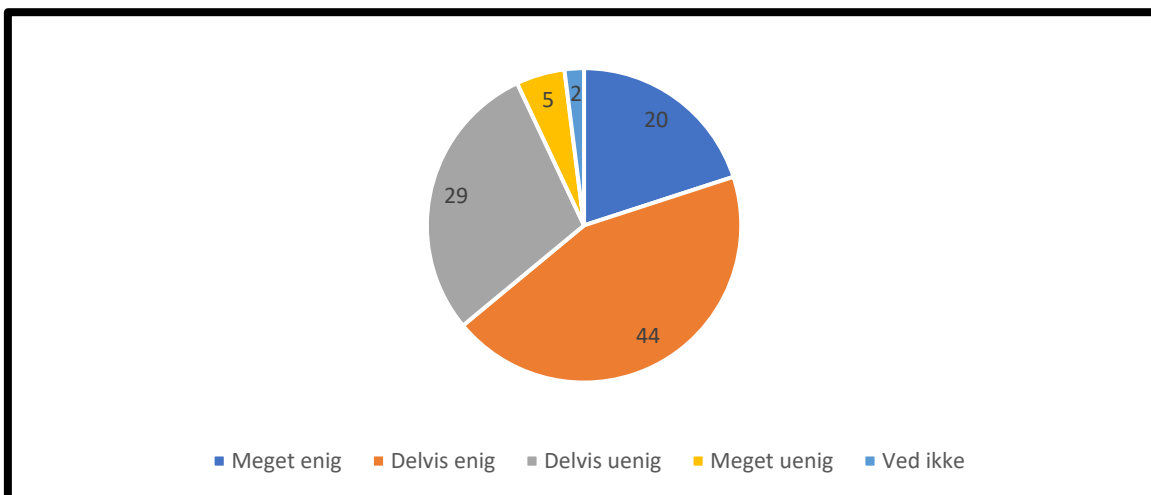
Kommentar

Medarbejdersiden er her fuldt på niveau med ledelses-/stabsniveauet i vurdering af, at deltagelse i fjernundervisning er mere udfordrende end tilsvarende deltagelse i traditionel tilstedeværelsesundervisning.

Tabel 12 (Spørgsmålskategori 3: Udbytte af fjernundervisning)

Medarbejderne har adgang til den nødvendige IT-teknik (PC, tablet, internet) i forhold til at deltage i fjernundervisning

Ledelse/stab: Procentvis fordeling

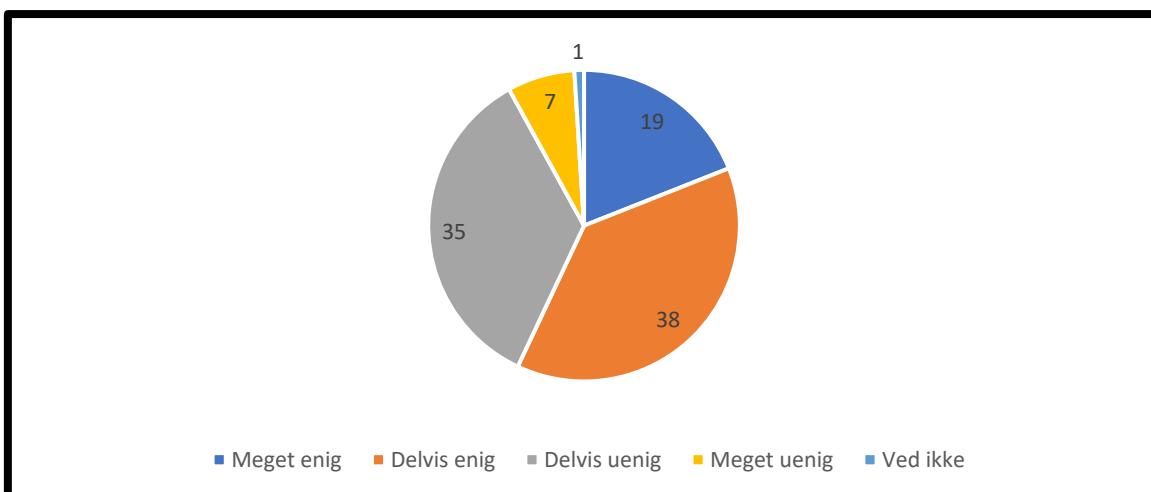

Kommentar

Mere end 60 % af de deltagende ledelses-/stabsrepræsentanter er "meget enige" eller "delvist enige" i, at medarbejdersiden har adgang til de nødvendige IT-faciliteter i virksomheden ved fjernundervisning. Og tilkendegiver dermed også en mindre eller ingen teknologisk barriere i den forbindelse.

Jeg har som medarbejder adgang til den nødvendige IT-teknik (PC, tablet, internet) i forhold til at deltage i fjernundervisning

Timelønnede medarbejdere: Procentvis fordeling

Kommentar

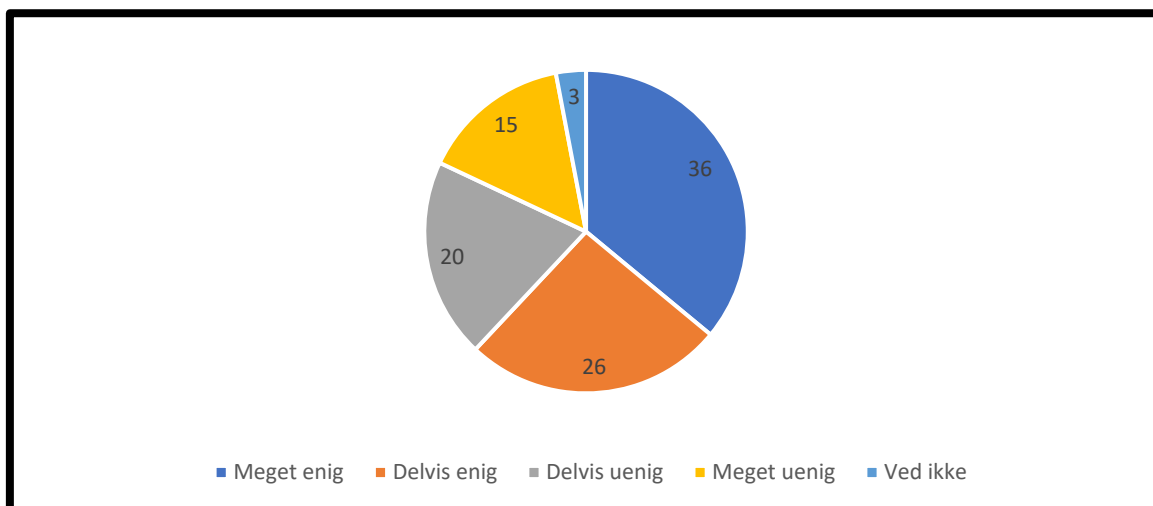
Medarbejdersidens vurdering her er i overvejende grad i overensstemmelse med ledelses-/stabssidens tilsvarende vurdering af virksomhedens IT-kapacitet. Og altså heller ikke her opleves en stærk teknologisk barrierer.

Tabel 13 (Spørgsmålskategori 4: Generel holdning til fjernundervisning)

Vi efterspørger allerede i dag fjernundervisning

Ledelse/stab: Procentvis fordeling

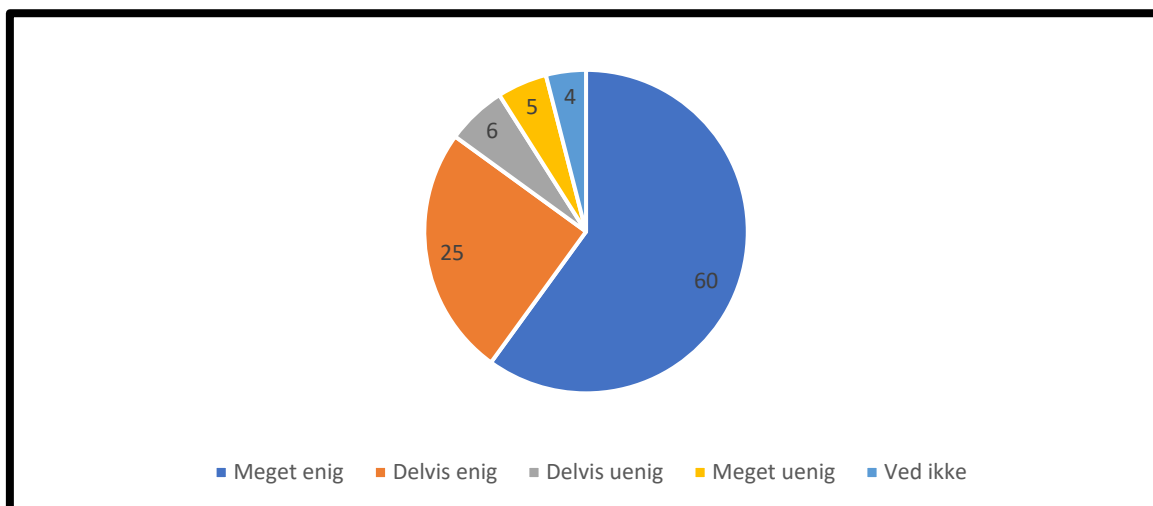
Kommentar

Også her udtrykker et relativt klart flertal af de deltagende ledelses-/stabsrepræsentanter, at de enten er "meget enige" eller "delvist enige" i, at de allerede i dag efterspørger fjernundervisning; uden at det dog her fremgår, i hvilken grad denne efterspørgsel faktisk honoreres af skolesiden.

Tabel 14 (Spørgsmålskategori 4: Generel holdning til fjernundervisning)

Vi vil fremover i højere grad efterspørge fjernundervisning

Ledelse/stab: Procentvis fordeling

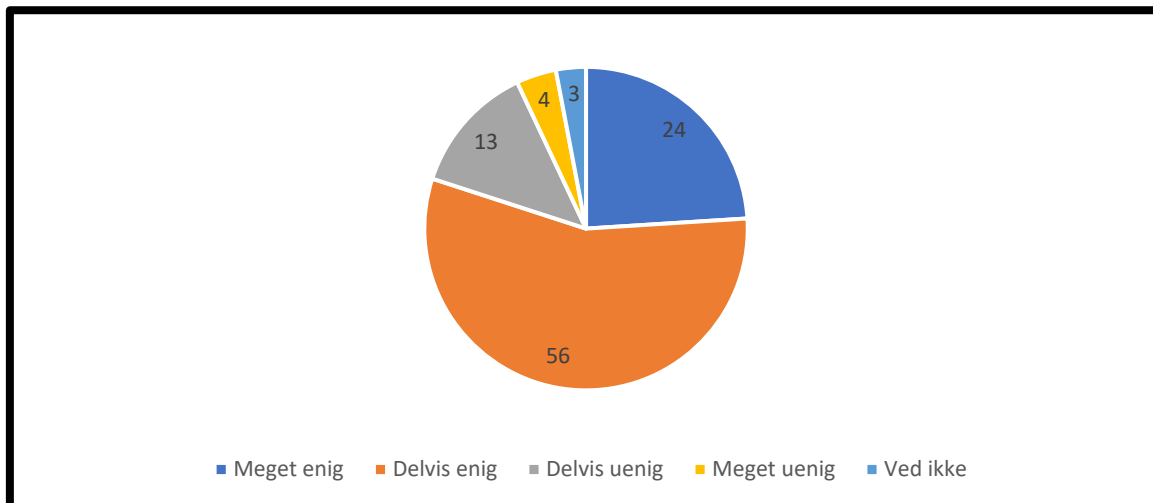
Kommentar

Mere end halvdelen af de deltagende ledelses-/stabsrepræsentanter er "meget enige" i, at egen virksomhed fremadrettet i højere grad vil efterspørge fjernundervisning, i forbindelse med deres medarbejderes opkvalificering. Og kun et meget beskedent mindretal er af den modsatte opfattelse. Altså en meget klar tiltro til fjernundervisnings fremtidige potentiale.

Tabel 15 (Spørgsmålskategori 4: Generel holdning til fjernundervisning)

Vi har i praksis mulighed for at støtte vores medarbejdere ved fjernundervisning

Ledelse/stab: Procentvis fordeling

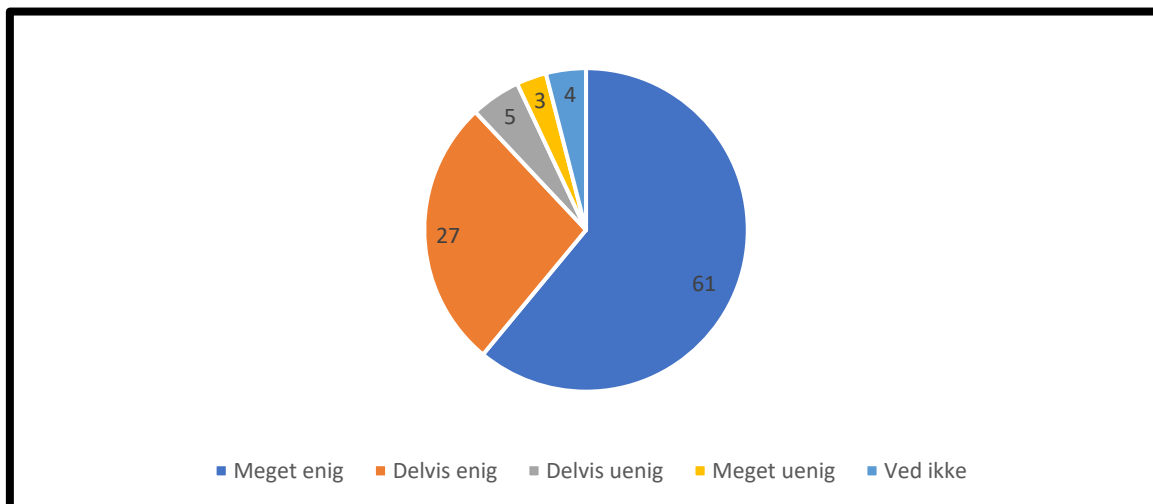
Kommentar

Et stort flertal af de deltagende ledelses-/stabsrepræsentanter er meget eller delvist enige i, at virksomheden i praksis vil være i stand til at støtte medarbejdere ved deltagelse i fjernundervisning. På samme måde, som der ikke opleves at være markante teknologiske barrierer for fjernundervisning, internt i virksomheden, vurderes der på samme måde ikke gennemgående at være strukturelle eller organisatorisk barrierer for medarbejdersidens deltagelse i fjernundervisning.

Tabel 16 (Spørgsmålskategori 4: Generel holdning til fjernundervisning)

Vi har den fornødne IT-teknologi til at indgå i et fjernundervisningsforløb

Ledelse/stab: Procentvis fordeling

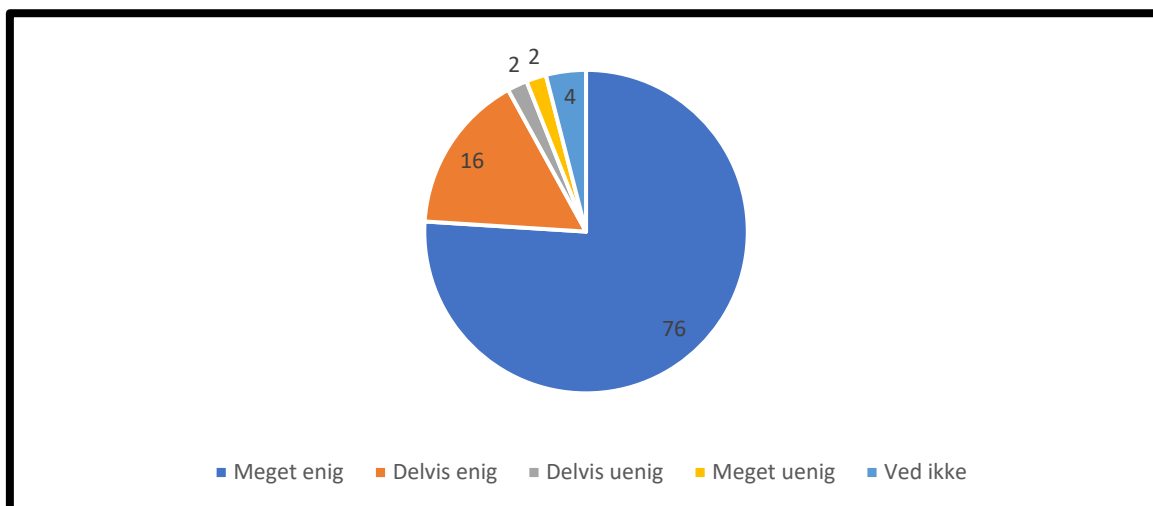
Kommentar

Også her ses ledelses-/stabsniveauets meget positive vurdering af egen teknologisk kapacitet ved medarbejdersidens deltagelse i fjernundervisning. Og igen også med en indirekte tilkendegivelse af at manglende teknologi ikke udgør en potentiel barriere i forbindelse med fjernundervisning.

Tabel 17 (Spørgsmålskategori 4: Generel holdning til fjernundervisning)

Fjernundervisning er generelt mere fleksibelt end traditionel undervisning

Ledelse/stab: Procentvis fordeling

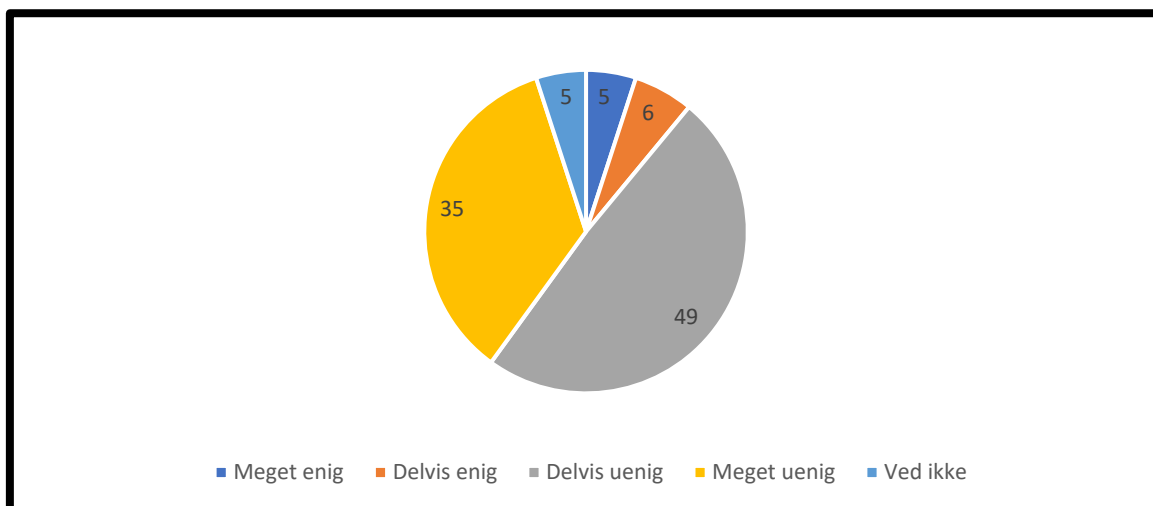
Kommentar

En meget markant – næsten entydig – vurdering hos ledelses-/stabsniveauet af fjernundervisning som mere fleksibel end traditionel tilstedeværelsesundervisning. Og det skal også ses som udtryk for en klar opbakning bag fjernundervisning, idet "fleksibel" klart i en uddannelsessammenhæng (og virksomhedssammenhæng!) alene er koblet til positive konnotationer.

Tabel 18 (Spørgsmålskategori 5: Forudsætninger for fjernundervisning)

I har den nødvendige viden om regler for medarbejderes deltagelse i fjernundervisning i AMU-regi

Ledelse/stab: Procentvis fordeling

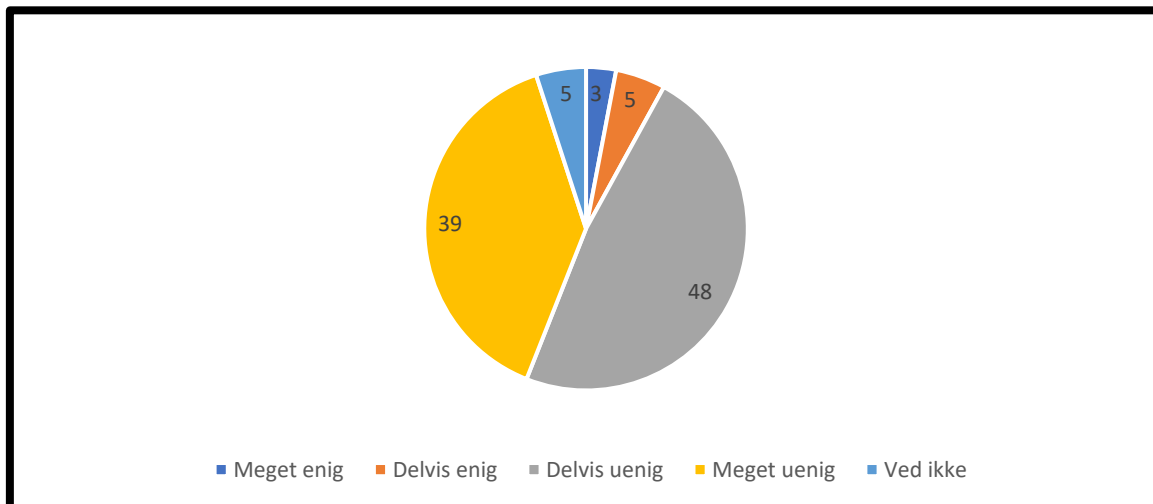
Kommentar

Mere end 80 % af de deltagende ledelses-/stabsrepræsentanter er enten "meget enige" eller "delvist uenige" i, at de kender til regler og forudsætninger for gennemførelse af fjernundervisning i AMU-regi. Altså et meget markant flertal. Denne oplevede, manglende viden kunne have betydning for den konkrete efterspørgsel efter den fjernundervisning, som virksomhedssiden samtidig giver udtryk for som en fremtidig ønsket undervisningsform.

Tabel 19 (Spørgsmålskategori 5: Forudsætninger for fjernundervisning)

I er orienteret af skolesiden om muligheden for at deltage på AMU-kurser, gennemført som fjernundervisning

Ledelse/stab: Procentvis fordeling

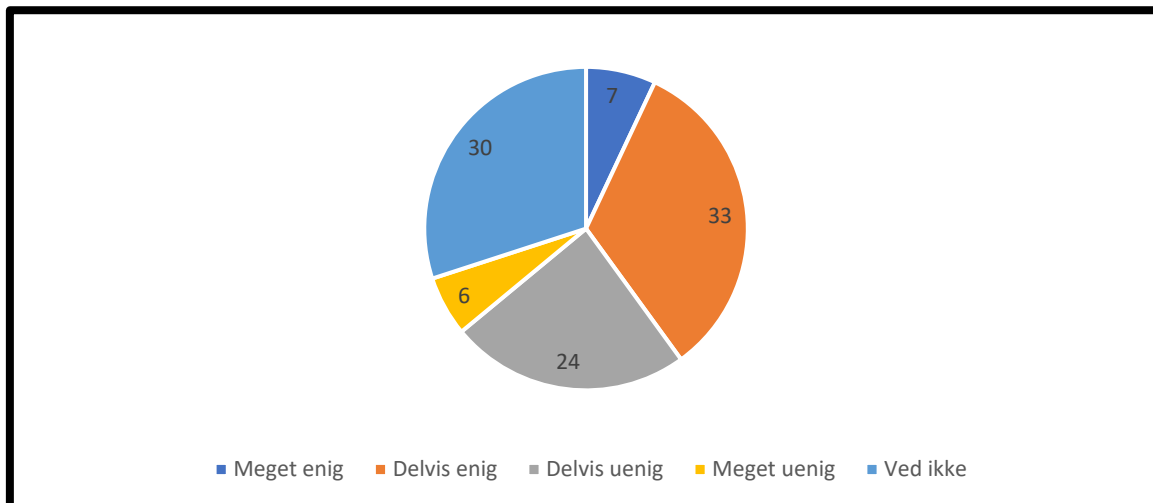
Kommentar

Tæt på 90 % af de deltagende ledelses-/stabsrepræsentanter er enten meget eller delvist uenige i, at der er orienteret af skolesiden om mulighederne for egne medarbejderes deltagelse i fjernundervisning på AMU-området. Der synes med andre ord et være en klar informationsopgave for skolesiden; også i betragtning af virksomhedssidens generelt meget positive vurdering af fjernundervisnings relevans ved opkvalificering af medarbejdersiden.

Tabel 20 (Spørgsmålskategori 5: Forudsætninger for fjernundervisning)

I har tillid til skolesidens forudsætninger for at gennemføre AMU-kurser som fjernundervisning

Ledelse/stab: Procentvis fordeling

Kommentar

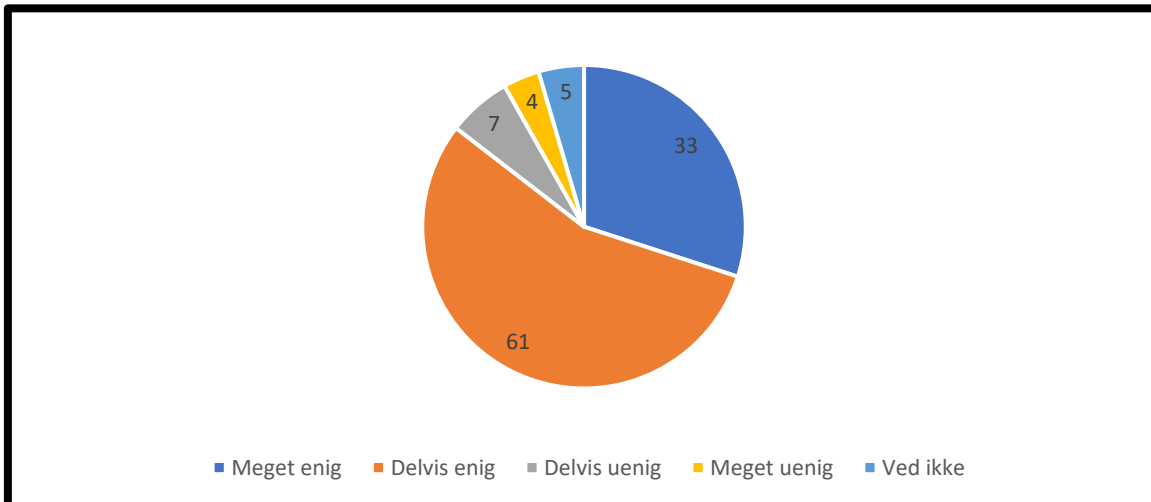
Det mest bemærkelsesværdige her er, at næsten 1/3 af de deltagende ledelses-/stabsrepræsentanter tilkendegiver, at de er usikre på skolesidens kapacitet på fjernundervisningsområdet. Det skal dog også ses i sammenhæng med den store andel af virksomhedsrepræsentanter som i øvrigt ikke oplever sig informeret af skolesiden i relation til fjernundervisning i AMU. Viden på området – også omkring skolesidens kapacitet – fordrer naturligt dialog.

Tabel 21 (Spørgsmålskategori 5: Forudsætninger for fjernundervisning)

I har ledelsesfunktioner/ stabsfunktioner (eller lignende), som vil kunne støtte medarbejdere ved deltagelse i fjernundervisning

Ledelse/stab: Procentvis fordeling

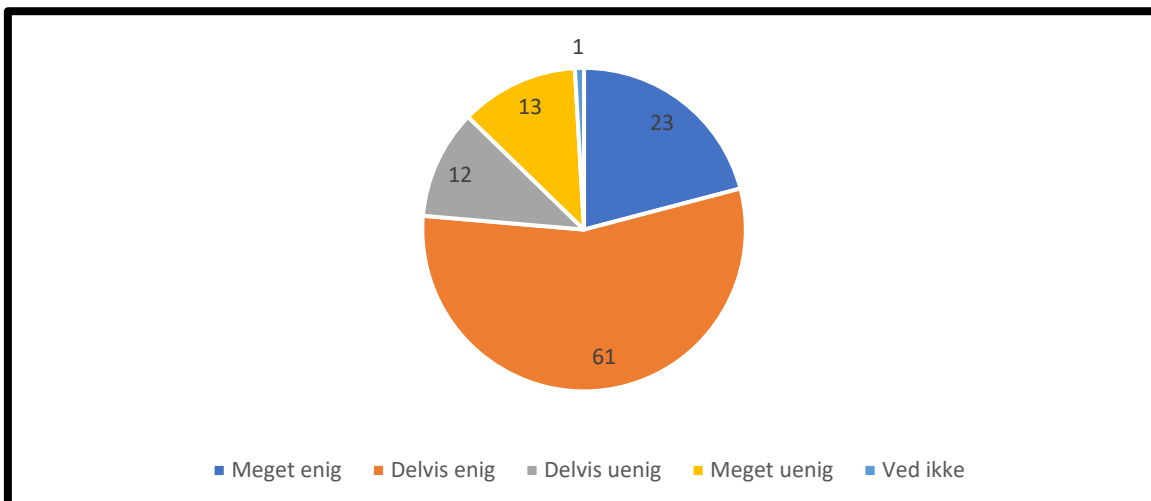

Kommentar

Næsten entydigt vurderer de deltagende ledelses-/stabsrepræsentanter, at de er meget eller delvise enige i, at deres egen virksomhed har de nødvendige ledelsesmæssige forudsætninger for at støtte medarbejdere ved fjernundervisning. Altså heller ingen oplevede ledelsesmæssige barrierer for fjernundervisning.

Jeg vil kunne få støtte fra virksomhedens ledelse/stab (eller lignende) ved deltagelse i fjernundervisning

Timelønnede medarbejdere: Procentvis fordeling

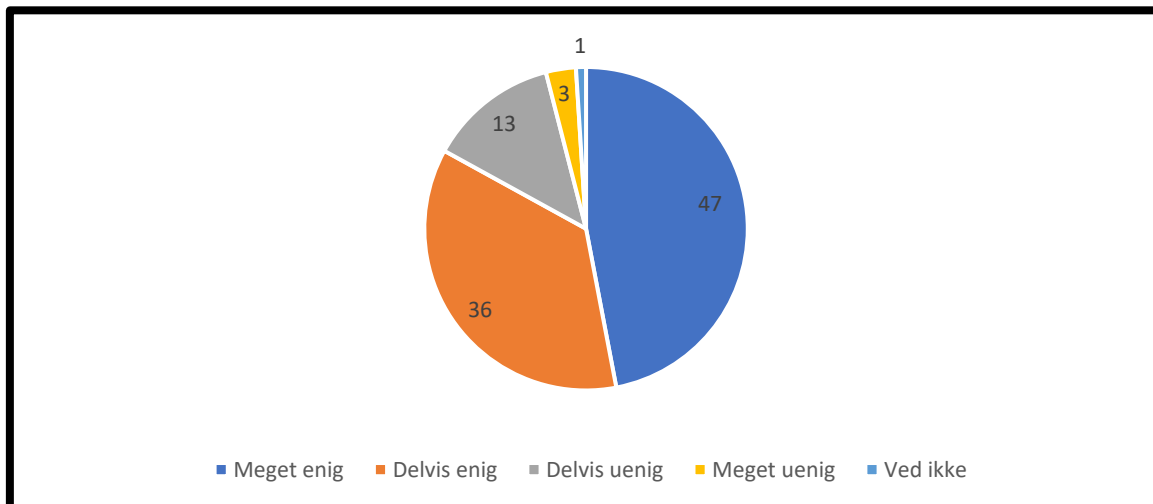
Kommentar

Medarbejdersiden deler tilnærmelsesvist ledelses-/stabsniveauets positive vurdering af egen virksomheds understøttende ledelseskapacitet ved fjernundervisning.

Tabel 22 (Spørgsmålskategori 5: Forudsætninger for fjernundervisning)

I har i virksomheden den nødvendige IT-teknik (som udstyr og IT-backup) i forhold til at du vil kunne deltage i fjernundervisning

Ledelse/stab: Procentvis fordeling

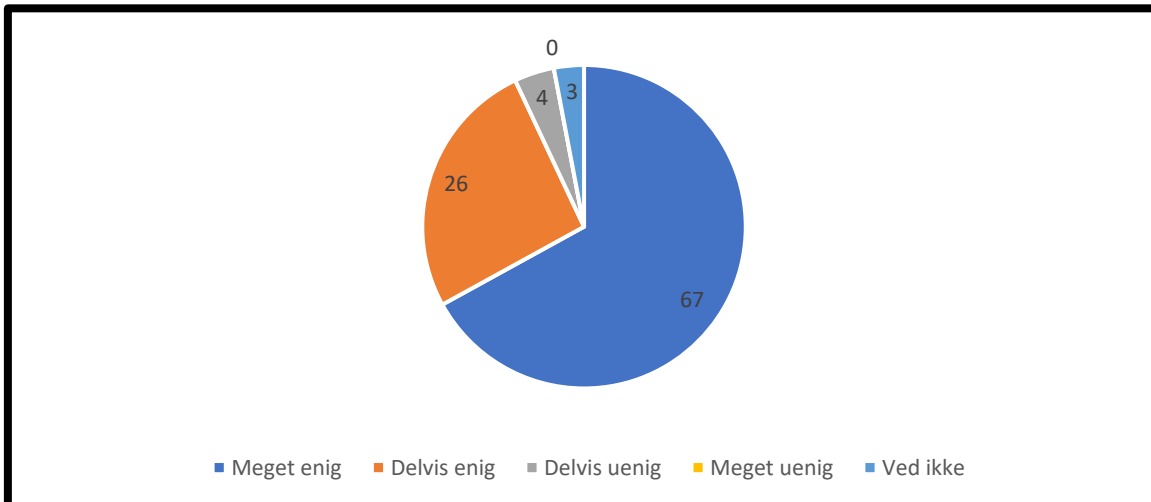
Kommentar

Også her en meget positiv vurdering af virksomhedens egenkapacitet ved fjernundervisning.

Tabel 23 (Spørgsmålskategori 5: Forudsætninger for fjernundervisning)

I har en klar ansvarsfordeling i forhold til medarbejdernes løbende kompetenceudvikling; herunder deltagelse på AMU-kurser

Ledelse/stab: Procentvis fordeling

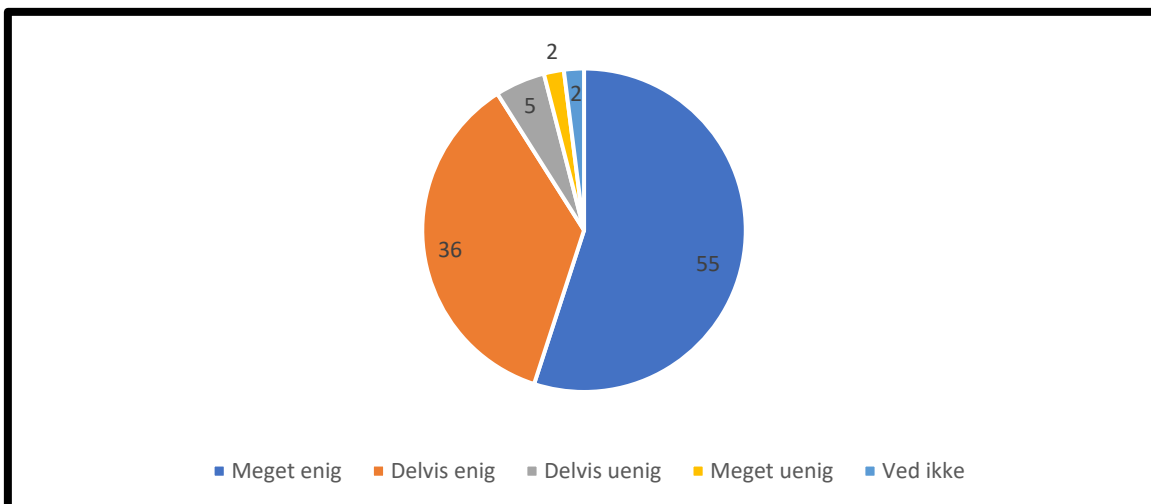

Kommentar

Mere end 90 % af de deltagende ledelses-/stabsrepræsentanter er enten "meget enige" eller "delvist enige" i, at de har en klar struktur og aftalesystem ved medarbejdernes deltagelse på AMU-kurser. Der opleves med andre ord ikke at være en indirekte og generel barriere her for visitering af medarbejdere til fjernundervisning.

Jeg er klar over, hvem der i virksomheden kan give "grønt lys" for, at jeg deltager på AMU-kurser

Timelønnede medarbejdere: Procentvis fordeling

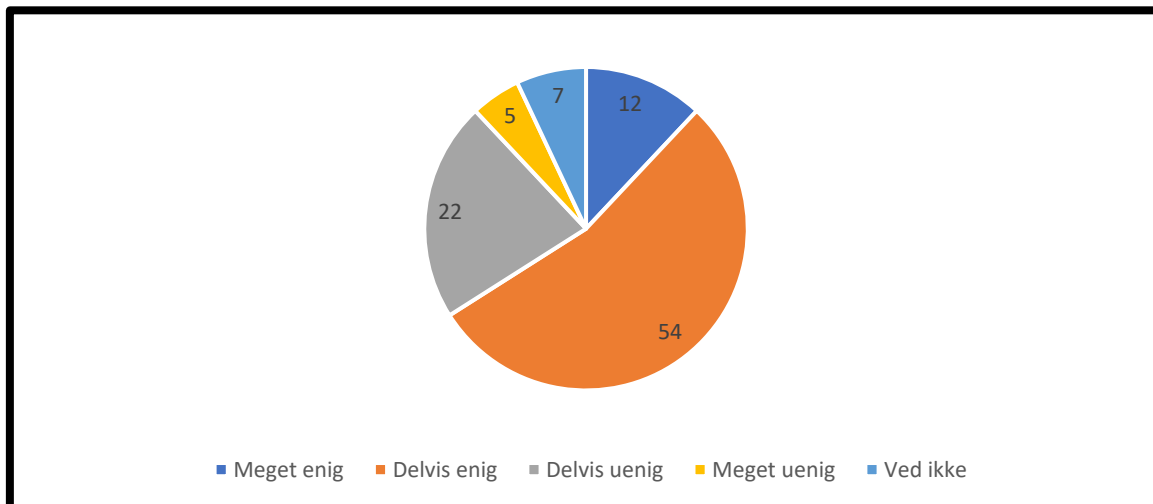
Kommentar

Medarbejdernes side deler her fuldt ud ledelses-/stabsniveauets positive vurdering af intern struktur ved aftale om deltagelse på AMU-kurser. Og altså heller ikke en oplevet generel barriere her!

Tabel 24 (Spørgsmålskategori 6: Kvalitet og relevans ved fjernundervisning)

Fjernundervisning gør det muligt i højere grad at tilrette undervisningen i forhold til vores samlede kompetencebehov, sammenlignet med traditionel undervisning

Ledelse/stab: Procentvis fordeling

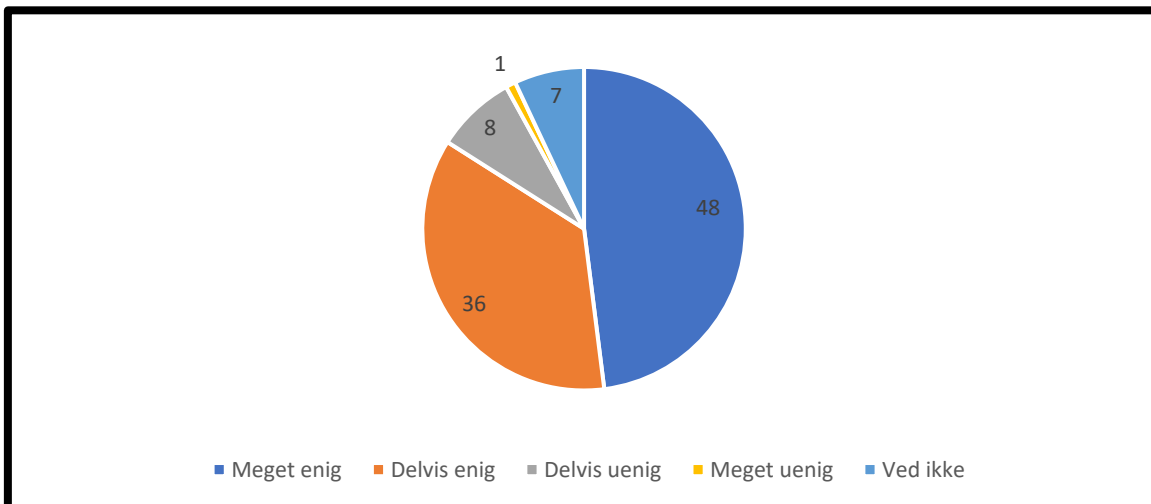
Kommentar

Ca. 3/4 af de deltagende ledelses-/stabsrepræsentanter er enten "meget enige" eller "delvist enige" i, at det er muligt i højere grad at matche virksomhedens samlede kompetencebehov ved fjernundervisning, sammenlignet med traditionel tilstedeværelsesundervisning. Det må betragtes som en meget markant tilkendegivelse og som ligeledes meget klart underbyggende virksomhedssidens øvrige positive vurdering af fjernundervisning.

Tabel 25 (Spørgsmålskategori 6: Kvalitet og relevans ved fjernundervisning)

Fjernundervisning gør det muligt i højere grad at tilrette undervisningen i forhold til den enkelte medarbejders behov, sammenlignet med traditionel undervisning

Ledelse/stab: Procentvis fordeling

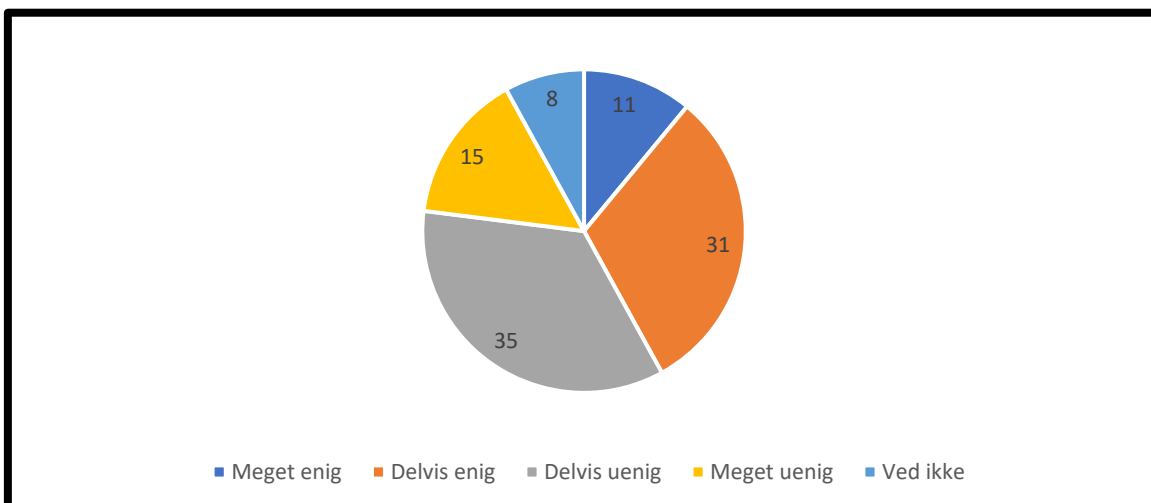

Kommentar

Også her en meget entydig positiv vurdering af fjernundervisning i forhold til at kunne matche ikke alene virksomhedens samlede kompetencebehov men også den enkelte medarbejders individuelle behov.

Fjernundervisning gør det muligt i højere grad at tilrette undervisningen i forhold til mine behov

Ledelse/stab: Procentvis fordeling

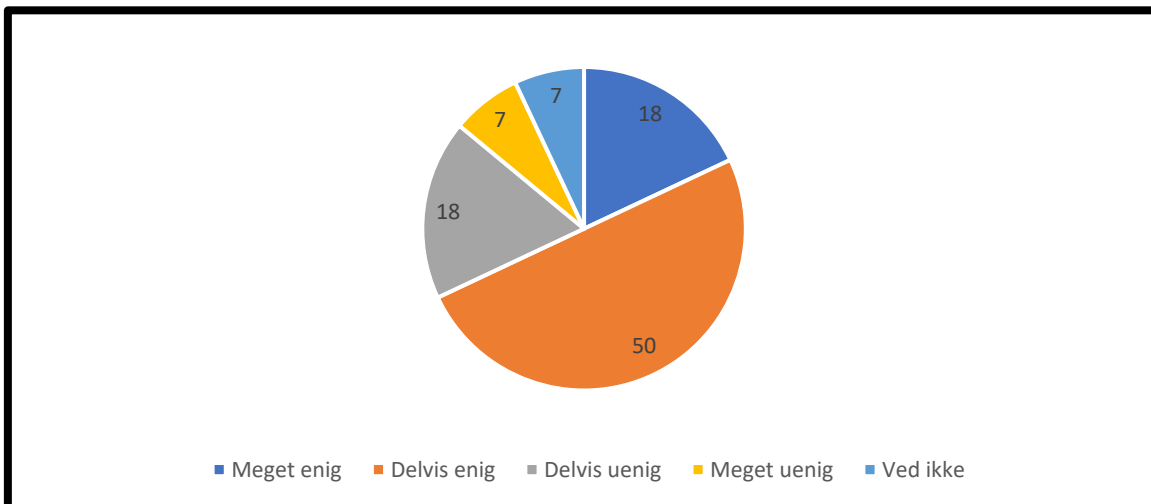
Kommentar

En klart større reservation på medarbejdersiden i forhold til vurderingen af fjernundervisnings potentiale som honorerende den enkelte medarbejders kompetencebehov, sammenlignet med ledelses-/stabsniveauet.

Tabel 26 (Spørgsmålskategori 6: Kvalitet og relevans ved fjernundervisning)

Fjernundervisning kan bidrage til at styrke kvaliteten i undervisningen og gøre den mere relevant for den enkelte medarbejder

Ledelse/stab: Procentvis fordeling

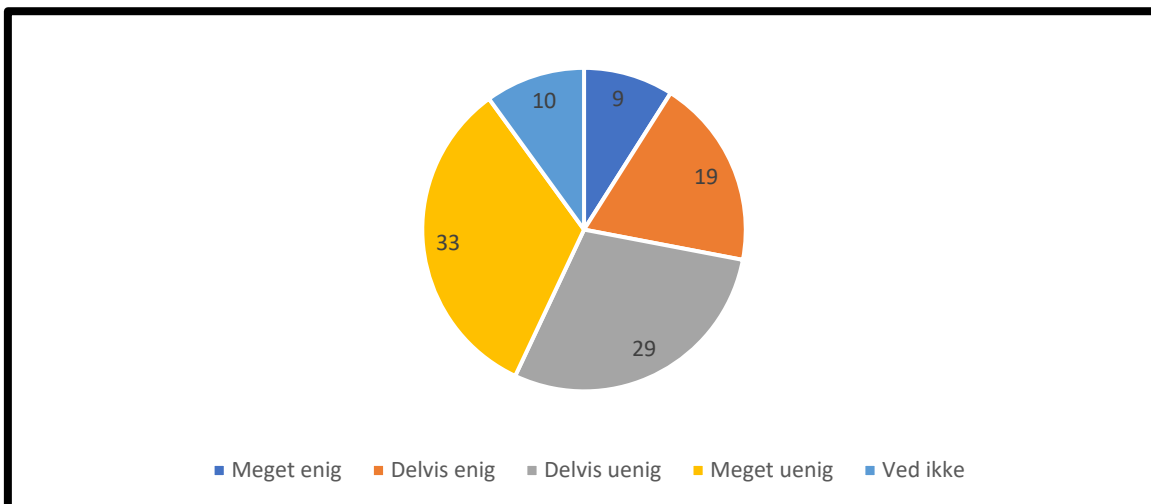

Kommentar

Samme billede her, som tidligere, hvor ledelses-/stabsniveauet vurderer fjernundervisningens potentiale som styrkende kvalitet og relevans for den enkelte medarbejder, sammenholdt med mulighederne inden for rammerne af traditionel tilstedeværelsesundervisning.

Fjernundervisning kan bidrage til at styrke kvaliteten i undervisningen og gøre den mere relevant for mig

Ledelse/stab: Procentvis fordeling

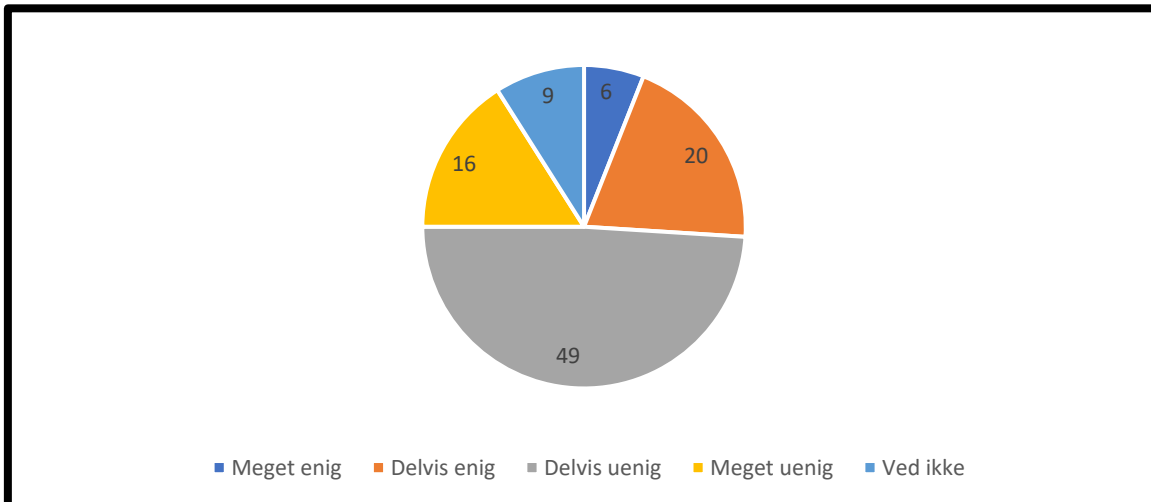
Kommentar

Også her et større forbehold på medarbejdersiden i forhold til fjernundervisnings potentiale i forhold til at styrke kvalitet og relevans på det individuelle plan.

Tabel 27 (Spørgsmålskategori 6: Kvalitet og relevans ved fjernundervisning)

Fjernundervisning kan bidrage til at styrke at gøre undervisningen mere praksisnær og dermed mere rettet mod vores behov som virksomhed

Ledelse/stab: Procentvis fordeling

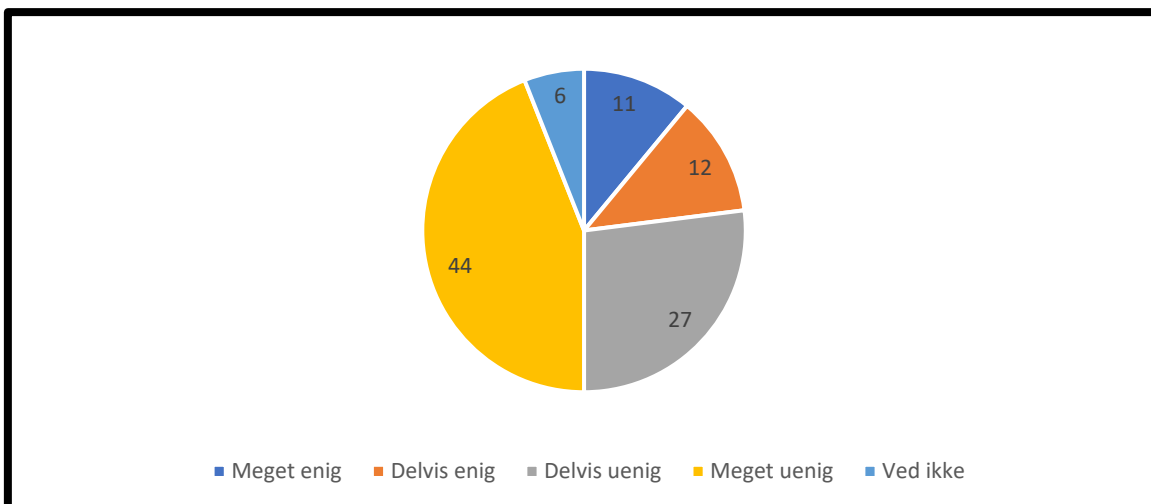

Kommentar

Umiddelbart udtrykkes her det største forbehold af ledelses-/stabsniveauet i forhold til fjernundervisnings særlige potentiale som undervisningsform. En mulig årsag kunne være henvisningen til "praksisnær", som kunne forstås som henvist til "praktisk" snarere end "relevant".

Fjernundervisning kan bidrage til at gøre undervisningen mere brugbar for mig

Ledelse/stab: Procentvis fordeling

Kommentar

Medarbejdersiden er her endnu mere skeptisk i forhold til vurderingen af fjernundervisnings praksisrelevans, sammenlignet med ledelses-/stabsniveauet. Også her kan det være koblingen til "brugbar", som udfordrer!

5.0. Analyse og perspektivering

Det følgende afsnit indeholder en tværgående analyse og perspektivering af resultatet af den gennemførte spørgeskemaundersøgelse, således som dette er skitseret med det forudgående afsnit 4.0.

Afsnittet udvider og sammenkæder de kommentarer, som allerede er anført i forbindelse med svarene på spørgeskemaundersøgelsens enkelte spørgsmål. Primært ved at søge tværgående spor og tendenser i den samlede datamængde.

Yderligere perspektiveres det opnåede resultat af undersøgelsen med det tilsvarende resultat af tidligere gennemført kortlægning med fokus på skolesidens vurdering af fjernundervisning i AMU, på transportområdet.

Endelig inddrages den taksonomi for fjernundersøgelse, som er skitseret tidligere i undersøgelsen.

Fokus i afsnittet er bestemt af de centrale undersøgelsesspørgsmål for den samlede analyse, som er følgende:

1. I hvilken grad har virksomhedssiden allerede erfaringer med fjernundervisning; herunder specifikt i AMU-regi?
2. Hvordan forventer virksomhedssiden, at efterspørgslen efter fjernundervisning vil udvikle sig de kommende år?
3. I hvilken grad vurderer virksomheds- og medarbejdersiden at have de nødvendige forudsætningerne – IT-mæssigt og kompetencemæssigt – i forhold til at indgå i fjernundervisningsforløb med skolesiden?
4. I hvilken grad vurderer særligt medarbejdersiden fjernundervisning som et relevant og attraktivt alternativ til traditionel tilstedeværelsesundervisning?
5. I hvilken grad vurderer virksomhedssiden at have tilstrækkelig viden om rammer for gennemførelse af fjernundervisning i AMU-regi? Og videre i den forbindelse at være tilstrækkeligt informeret og supporteret af skolesiden?
6. I hvilken grad vurderer virksomhedssiden, at fjernundervisning indebærer et kvalitetsløft – subsidiært en kvalitetsforringelse – sammenlignet med traditionel tilstedeværelsesundervisning?
7. I hvilken grad kan registreres en forskel i vurderingen af fjernundervisnings relevans i AMU-regi på tværs af de 3 deltagende brancheområder? Og ligeledes en eventuel forskel i vurderingen af fjernundervisning særligt på baggrund af forskel i de deltagende virksomheders størrelse (målt på antal medarbejdere)?
8. I hvilken grad kan registreres en tilsvarende forskel i vurderingen af fjernundervisning mellem hhv. medarbejder- og ledelses-/stabssiden?

Disse undersøgelsesspørgsmål vil også være strukturerende for afsnittet, idet de behandles i den anførte rækkefølge. Reelt vil der dog – som også beskrevet ovenfor - være tale om en tværgående tematisering, som typisk inddrager flere undersøgelsesspørgsmål under samme overskrift. Enkelte steder i teksten er angivet citater fra undersøgelsens kommentarfelt. Disse citater er angivet med *kursiv*.

Undersøgelsesspørgsmål 1: I hvilken grad har virksomhedssiden allerede erfaringer med fjernundervisning; herunder specifikt i AMU-regi?

I forhold til dette undersøgelsesspørgsmål peger undersøgelsens resultat på følgende:

- Undersøgelsen viser, at relativt få af de deltagende virksomheder har erfaring med fjernundervisning i AMU. Erfaringen med fjernundervisning blandt de deltagende virksomheder ligger dog over landsgennemsnittet, hvor en relativt stor andel af virksomheder – bekendt med fjernundervisning – iøvrigt ligger inden for det merkantile område¹⁷. Det kunne pege på, at de deltagende virksomheder direkte – og indirekte gennem deres praksis – har en positiv holdning til fjernundervisning, som ligger over det gennemsnitlige. En interessant pointe i den forbindelse er, at der er en større andel af de deltagende ledelses- og stabsrepræsentanter - sammenlignet med medarbejdere, som tilkendegiver, at de har erfaring med fjernundervisning. En forklaring på dette kunne være, at mens medarbejdersiden alene som udgangspunkt forholder sig til fjernundervisning på transportområdet, så er det muligt at ledelse/stab referer til erfaringer med fjernundervisning på det samlede AMU-udbud; herunder også i særdeleshed det merkantile område. I praksis indebærer denne fordeling, at den vurdering, som udtrykkes i forhold til fjernundervisning med de efterfølgende spørgsmål og svar i højere grad er holdningsbaseret end erfaringsbaseret (dog kan virksomheder/medarbejdere have erfaring med fjernundervisning uden for AMU-regi). Det er ikke overraskende, men er allerede tænkt ind i undersøgelsens generelle opsætning, valg af spørgsmålskategorier – samt ved formuleringen af de enkelte spørgsmål. Og hvor det også i introduktionen til spørgeskemaet udtrykkeligt blev understreget, at det ikke – for at besvare spørgeskemaet – var afgørende om man som medarbejder eller virksomheder havde tidligere erfaringer med fjernundervisning i AMU-regi.
- Det er på baggrund af undersøgelsen ikke muligt at præcisere, hvor omfattende den erfaring med fjernundervisning, som deltagende refererer til, reelt er.
- Undersøgelsen viser, at der en størst andel på lagerområdet, som tilkendegiver at de har erfaring med fjernundervisning; og det gælder såvel for ledelses-/stabsniveauet som for medarbejdersidens vedkommende.
- Af undersøgelsens kommentarfelt fremgår det, at der med virksomheds- og medarbejdersidens erfaring med fjernundervisning primært er tale om erfaringer fra skolernes nedlukning under Covid 19 i 2020 og 2021.
- Flere stabs- og ledelsesrepræsentanter peger i forlængelse heraf på, at de efter Covid 19 har gennemført lidt eller ingen fjernundervisning. Og hvor der her primært rettes en kritik af

---

¹⁷ Danske erhvervsskoler og gymnasier (2022): Fjernundervisning på AMU.

skolesiden for at være for passive og i for lille omfang at præsentere virksomhedssiden for fjernundervisningsmodeller og konkrete kursustilbud på fjernundervisningsområdet. Den nedadgående aktivitet forklares altså ikke med en vigende interesse for fjernundervisning på virksomhedssiden. Snarere tværtimod udtrykkes en tiltro til fjernundervisning som en fremtidigt, voksende aktivitet. Generelt, men også i AMU. Og med skolesiden som passiv ikke stimulerende/dækkende en reel efterspørgsel på virksomhedssiden for fjernundervisning. *Vi efterlyser, at skolerne byder tydeligere ind med fjernundervisning. Er lidt mere opsøgende om muligheden. Fjernundervisning under nedlukningen var en begyndelse, Men var det mest fordi man ikke kunne noget andet. Og da de så havde mulighed for at gå tilbage til business as usual, så forsvandt fjernundervisning også.*

Vi er gået lidt i stå med fjernundervisning efter covid 19. Jeg tror, vi skal i gang igen og det bedst sker i et tæt samarbejde med skolerne. Ingen af os kan for alvor løfte den opgave alene.

Vi har ret små erfaringer med fjernundervisning. Men dem vi har er gode. Og vi forstår ikke, at man fra skoleside gør så lidt. Vi overvejer lidt vores egen indsats på området.

Der ønskes mulighed for at gøre emner som fx patientbefordring, som er relevant indenfor handicapbefordringsområdet, til AMU kurser. Disse ville med fordel kunne afvikles som fjernundervisning.

Fjernundervisning for særligt større virksomheder åbner muligheder for kombinationslæring, tilrettelagt ind i en til tider varierende drift

Samlet set peger undersøgelsen på, at de deltagende virksomheders erfaring med fjernundervisning primært relaterer sig til Covid 19 og skolesidens nedlukning. Og peger videre på – sammenholdt med tidligere gennemført undersøgelse af skolesiden - at mens man fra virksomhedssiden ikke oplever et fald i interessen for fjernundervisning, så oplever skolesiden, at virksomhedssiden ikke længere efterspørger fjernundervisning på samme niveau som under Covid 19. Og dette slår også igennem i et tilsvarende forskelligt syn på skolesidens udviklingsbehov i relation til fjernundervisning, hvor virksomhedssiden efterspørger nye tiltag, mens man fra skoleside mener allerede at have det nødvendige udviklingsberedskab på området.

Undersøgelsesspørgsmål 2: Hvordan forventer virksomhedssiden, at efterspørgslen efter fjernundervisning vil udvikle sig de kommende år?

I forhold til dette undersøgelsesspørgsmål peger undersøgelsens resultat på følgende:

- De deltagende ledelses- og stabsrepræsentanter vurderer gennemgående, at man fremadrettet vil efterspørge mere fjernundervisning end aktuelt. Kommentarfeltet viser her, at fjernundervisning betragtes som en del af en strategisk satsning på mere fleksible og digitale læringsformer.

Vi har digital læring som et strategisk indsatsområde. Medarbejdernes læring skal være målrettet og fleksibel i forhold til deres hverdag. Men vi lægger også vægt på den måske bredere opkvalificering, som sker via AMU. Derfor håber vi også at man fra AMUs side vil sætse på digitale læringsformer. Som fx fjernundervisning. Vi er parate.

Vi skal have mere fjernundervisning. Pga. fleksibiliteten. I et meget konkurrencepræget markedet bliver det i fremtiden den mest realistiske uddannelsesmetode.

Vi skal have mere fjernundervisning også i AMU. Det vil gøre at vi vil bruge systemet mere. Det er en udfordring med de traditionelle kurser at passe dem ind. Vi har brug for mere fleksibilitet. Og så skal læringen passe til den enkelte medarbejder. Fjernundervisning kan begge dele. Jeg forstår ikke hvorfor I ikke i skolesystemet kører mere hårdt på her. I risikerer, at bliver overhalet af de private, hvor vi har talt med et par leverandører.

- Denne forventede, øgede efterspørgsel efter fjernundervisning kommer også indirekte til udtryk ved, at man fra ledelses- og stabsside i endog meget høj grad vurderer, at egen virksomhed i stigende grad vil efterspørge AMU-kurser, idet de udbydes som fjernundervisning. Et udbud af AMU-kurser vurderes altså at ville stimulere efterspørgslen efter AMU-kurser ud over det aktuelle niveau.
- Men denne potentielle efterspørgsel kommer også til udtryk ved – igen indirekte – at man fra ledelses-/stabsside vurderer, at fjernundervisning i endog meget høj grad er/vil være relevant i forhold til medarbejdersidens opkvalificering.
- Denne vurdering er også genkommende i de kommentarer, som ledelse-/stabssiden har knyttet til undersøgelsen. Der udtrykkes her dels en tak for at have sat undersøgelsen i gang og på den måde sat fokus på fjernundervisning i AMU. Men udtrykkes også en forventning om at fjernundervisning strategisk og ledelsesmæssigt er et fremtidigt prioriteret område; i hvert fald i den forstand at fjernundervisning betragtes som en digital læringsform, der udbydes på forskellige digitale platforme.

Rigtig godt initiativ med denne undersøgelse. Vi håber det kan være startskuddet til der igen kommer gang i fjernundervisning for alvor. Initiativet til det skal nok komme fra skolesiden. Det er dem der er eksperter her.

Jeg syntes bare at man skal se at komme igang.

- Flere i ledelses-/stabsgruppen efterlyser – i deres kommentarer – at man fra skoleside er mere offensive på fjernundervisningsområdet, primært i forhold til udvikling af nye (digitale) læringskoncepter og uddannelsesstilbud. Enkelte udtrykker i den forbindelse en bekymring for, at AMU – uden en mere offensiv indsats – kan blive udkonkurreret på det digitale læringsfelt af private leverandører.

Vi har helt klart en forventning om at vi i fremtiden i højere grad vil gøre brug af fjernundervisning. Om det så bliver i AMU-regi kan jeg være usikker på. Det skal være kort, fleksibelt og tilrettet vores univers.

- Videre tilkendegiver flere stabs-/ledelsesrepræsentanter – igen i kommentarfeltet – at de meget gerne indgår i samarbejder med skolesiden i forhold til udvikling af et relevant fjernundervisningstilbud i AMU-regi. Herunder også med en fremtidig klar opgave og ansvarsfordelingen ved den praktiske gennemførelse af fjernundervisning, idet det indirekte synes at antages, at fjernundervisning fordrer en anden rolle- og ansvarsfordeling; sammenlignet med traditionel tilstedeværelsesundervisning, karakteriseret ved virksomhedssiden som efterspørger og skolen som leverandør.

Vi prøvede fjernundervisning under covid 19 og var godt tilfredse hele vejen rundt. Men efter epidemien er fjernundervisningen lidt forsvundet igen. Og det er ærgerligt, at vi ikke er forsæt i et eller andet omfang. Som supplement til den kendte kursusform.

Vi vil gerne indgå i drøftelse med vores gode skolesamarbejdspartnere om hvordan vi sammen kan udvikle og drive fjernundervisning. Som vi ser det, indebærer fjernundervisning, at vi som virksomhed må mere på banen. Også i forhold til kursusudvikling og gennemførelse.

- Enkelte ledelses-/stabsrepræsentanter peger – i kommentarfeltet – på udfordringer med at transformere transportuddannelsernes praktiske dele til fjernundervisning.

Teoretisk fjernundervisning kunne måske praktiseres, men ofte vil man indenfor transportområdet i undervisningen skulle have materiel i hænderne og deltage i praktiske øvelser og samarbejdsøvelser. Det er der ikke mulighed for i fjernundervisning.

Fra medarbejderside er man her mere forbeholden i sin vurdering af fjernundervisningens potentielle betydning i AMU-regi. Men medarbejdersiden udtrykker dog i moderat grad, at fjernundervisning kunne være et relevant alternativ til den traditionelle tilstedeværelsesundervisning.

Samlet set peger undersøgelsen på, at man fra ledelses- og stabsside ser positivt på en fremtidig efterspørgsel af fjernundervisning i AMU-regi, mens man fra medarbejderside er mere forbeholden. Fra ledelses-/stabsside ser man et behov for fremtidigt i højere grad at indgå i et samarbejde med skolesiden omkring udvikling af nye former for fjernundervisning (digital læring) og konkrete kursustilbud baseret på fjernundervisning.

Undersøgelsesspørgsmål 3: I hvilken grad vurderer virksomheds- og medarbejdersiden at have de nødvendige forudsætninger – IT-mæssigt og ledelsesmæssigt – i forhold til at indgå i fjernundervisningsforløb med skolesiden?

I forhold til dette undersøgelsesspørgsmål peger undersøgelsens resultat på følgende:

- Fra virksomhedssiden oplever man klart at have de nødvendige IT-mæssige forudsætninger i forhold til at kunne tilbyde fjernundervisning til egne medarbejdere.
- Medarbejdersiden er omvendt mere skeptiske her. Det gælder primært i forhold til i hverdagen og i tilknytning til den daglige praksis – som medarbejder – at have de nødvendige IT-tekniske faciliteter til rådighed i forhold til fjernundervisning. Men det gælder også mere generelt i vurderingen af egen virksomheds generelle kapacitet i forhold til at indgå i fjernundervisningsforløb med skolesiden.
- Og på samme måde når det gælder ledelsens og stabens mulige opbakning ved medarbejdernes deltagelse i fjernundervisning. Også her vurderer ledelses-/stabssiden mulighederne mere positivt end medarbejdersiden.
- Dette forhold slår endelig også igennem i forhold til vurderingen af, i hvilket omfang det vurderes at være vanskeligere for medarbejdere at deltage i fjernundervisning, sammenlignet med den kendte deltagelse i traditionel tilstedeværelsesundervisning. Også her er ledelse/stab klart mere positive, mens medarbejdersiden lige så klart vurderer, at det vil være vanskeligere at deltage i fjernundervisning sammenlignet med traditionel undervisning.

Da vi har mange ordblinde og mange, som generelt har svært ved teknik, ville vi skulle bruge en masse ekstra ressourcer på støtte til de pågældende medarbejdere. Derudover ville de også føle sig mere trygge ved at spørge direkte i almindelig undervisning end ved fjernundervisning, da de netop er forskrækkede overfor teknik.

Fjernundervisning er generelt en mangelvare. Er måske knap så relevant for de personer som kun lige kan bestå dansk.

- I forlængelse af dette er det bemærkelsesværdigt, at en endog meget høj andel af såvel ledelses-/stabsniveauet som medarbejdersiden vurderer, at de i egen virksomhed har en kendt rutine i forhold til medarbejdernes deltagelse på AMU-kurser.

Dette synes at indikere, at vurderingen af fjernundervisning i AMU ikke er betinget af en generel holdning til AMU – fx omkring kursers relevans; men såvel ledelses- og stabsrepræsentanters positive vurdering af fjernundervisning som medarbejdersidens mere forbeholdne vurdering derimod må forstås som direkte relateret til fjernundervisningsområdet.

Samlet set peger undersøgelsen på, at medarbejder- og virksomhedssiden ser markant forskelligt på forudsætninger for at deltage i fjernundervisning. Der kan være flere årsager til dette. Men kommentarfeltet indikerer, at én forklaring kunne være, at man fra ledelsesside primært ser fjernundervisning som et vigtigt strategisk indsatsområde, mens man fra medarbejderside lægger mere vægt på den konkrete kursusoplevelse. Altså en form for dikotomi mellem hhv. det abstrakte og det specifikke.

Undersøgelsesspørgsmål 4: I hvilken grad vurderer særligt medarbejdersiden fjernundervisning som et relevant og attraktivt alternativ til traditionel tilstedeværelsesundervisning?

I forhold til dette undersøgelsesspørgsmål peger undersøgelsens resultat på følgende:

- Et markant flertal på medarbejdersiden vurderer ikke, at fjernundervisning vil være relevant for dem. Det slår også igennem i den forstand, at kun et meget lille mindretal vurderer, at fjernundervisning i højere grad vil få dem til at efterspørge AMU-kurser. Klart modsat ledelses-/stabssiden vurderer medarbejdersiden ikke, at fjernundervisning har betydning for deres motivation og valg i forhold til AMU-kurser. Snarere tyder kommentarsporet på fjernundervisning som demotiverende for deres AMU-deltagelse.
Jeg vil ikke bruge fjernundervisning. Det er ikke i min interesse men alene i firmaets så mere kan foregå på den samme tid. Uddannelse er en ret, ikke en ekstra opgave.
- I forlængelse af dette vurderer et stort flertal på medarbejdersiden også, at det vil være vanskelige for dem at deltage på et fjernundervisningsforløb end på et ordinært tilstedeværelseskursus i AMU-regi.
- Videre er der også et flertal på medarbejdersiden, som oplever ikke at have tilgang til nødvendige IT-faciliteter i hverdagen i forhold til at deltage i fjernundervisninger. En vurdering, som følges op af en tilsvarende forsigtig vurdering af egen virksomheds generelle IT-beredskab i forhold til medarbejdersidens deltagelse i fjernundervisning.
Jeg håber ikke på fjernundervisning. Det dur ikke for mig og kollegaerne. Mange har it problemer og læseproblemer. Det er bare for at det skal gå hurtigere. Men det bliver dårligere. Fjernundervisning vil være meget svært at gennemføre hos os.
- Og tilsvarende udtrykkes af medarbejdersiden også et forbehold i forhold til ledelses- og stabssidens mulighed for i praksis at bakke op om medarbejdernes deltagelse i fjernundervisning.

- De kommentarer, som medarbejdersiden har skrevet i tilknytning til fjernundervisning i AMU-regi, handler først og fremmest om en bekymring i forhold til, at med fjernundervisning reduceres også muligheden for dialog og samkvem med øvrige kursister på holdet, hvilket fremhæves som en vigtig kvalitet ved traditionelle tilstedeværelseskurser.

Samlet set udtrykker medarbejdersiden således en mindre tiltro til, at man fra virksomhedssiden er i stand til/vil yde den nødvendige backup ved fjernundervisning, hvilket skal sammenholdes med den forholdsvis store gruppe også på medarbejdersiden, som har en forventning om, at det vil være vanskeligere for dem at deltage i fjernundervisning end i traditionel tilstedeværelsesundervisning. Gabet mellem uddannelseskrav og uddannelsesforventninger på den ene side og egne og virksomhedssidens forudsætninger på den anden side vurderes således at vokse ved fjernundervisning.

Undersøgelsesspørgsmål 5: I hvilken grad vurderer virksomhedssiden at have tilstrækkelig viden om rammer for gennemførelse af fjernundervisning i AMU-regi? Og videre i den forbindelse at være tilstrækkeligt informeret og supporteret af skolesiden?

I forhold til dette undersøgelsesspørgsmål peger undersøgelsens resultat på følgende:

- Et klart flertal af de deltagende stab- og ledelsesrepræsentanter oplever ikke at have tilstrækkelig viden om regler for gennemførelse af fjernundervisning i AMU-regi. Af kommentarfeltet fremgår det, at denne usikkerhed især handler om (1) muligheden for opsplitning af kursus i mindre moduler, (2) muligheden for asynkron undervisning - samt (3) mulighed for som virksomhed at få VEU-godtgørelse for medarbejdernes kursusdeltagelse, også i forbindelse med kursus gennemført som fjernundervisning.
*Vi kender ikke til hvordan fjernundervisning i AMU er. Hvad man kan og ikke kan. Og må. Og så bliver det ligesom svært at efterspørger det!
Kan man få godtgørelse med fjernundervisning?
Vi skulle måske selv sætte os ind i det. Men når hverdagen kører! Fx, hvornår man kan kører fjernundervisning og hvordan med VEU.*
- Et lige så stort flertal af de deltagende ledelses- og stabsrepræsentanter vurderer, at de ikke er (tilstrækkeligt) informeret af skolesiden omkring mulighed for gennemførelse af AMU-kurser som fjernundervisning. Fra kommentarfeltet fremgår det supplerende, at man oplever skolesiden som passiv og ikke-opsøgende i forhold til dels at informere om fjernundervisning i AMU-regi samt dels i forhold til at tilbyde nye fjernundervisningsmoduler og -kurser.
*Jeg kan ikke huske en henvendelse fra skolen om fjernundervisning.
Hvis de har været her har de måske talt med andre om det. Men jeg husker ikke i min snak at vi har været over fjernundervisning.*
- En stort flertal af de deltagende ledelses- og stabsrepræsentanter er usikre på ("ved ikke"), hvorvidt man på skolesiden har den nødvendige kapacitet i forhold til gennemførelse af fjernundervisning.
Et umiddelbart påfaldende stort antal, da man som bruger af AMU-kurser som udgangspunkt må gå ud fra, at man fra skolesiden har de nødvendige forudsætninger i forhold til eget udbud. Dog kan denne usikkerhed reelt også dække over, at man fra virksomhedsside er usikker på, hvad denne kapacitetsopbygning på skolesiden reelt skulle bestå af!

Samlet set indikerer undersøgelsen her, at man fra virksomhedsside oplever ikke at have fuld (tilstrækkelig) indsigt i, rammer og regler for gennemførelse af fjernundervisning i AMU-regi – og at denne manglende indsigt forklares ved skolesidens passivitet og manglende information i det virksomhedsopsøgende arbejde. Og hvor det sidste også understøttes af, at man på virksomhedssiden ikke kender til skolernes udbud og kapacitet på området, idet dette også indirekte indikerer svag kommunikation fra skoleside.

Denne vurdering understøttes også af genkommende kommentarer – fra især ledelsesside – hvor der efterspørges en mere offensiv tilgang fra skoleside i spørgsmålet om fjernundervisning (digital læring). Fra virksomhedsside synes der at være en forventning om, at skoleside inviterer til samarbejde på området, med afsæt i modeller for fjernundervisning eller konkrete kursusstilbud. Og altså en forståelse for, at man som virksomhed må gå aktivt ind i et samarbejde, idet fjernundervisning forudsætter en anden mere aktiv rolle fra virksomhedsside – i såvel planlægning som gennemførelse – sammenlignet med den mere passive rolle virksomhedssiden tildeles ved traditionel kursusaktivitet.

Undersøgelsesspørgsmål 6: I hvilken grad vurderer virksomhedssiden, at fjernundervisning indebærer et kvalitetsløft – subsidiært en kvalitetsforringelse – sammenlignet med traditionel tilstedeværelsesundervisning?

I forhold til dette undersøgelsesspørgsmål peger undersøgelsens resultat på følgende:

- Et markant flertal af de deltagende ledelses- og stabsrepræsentanter er gennemgående positive i deres bedømmelse af fjernundervisningens kvalitet holdt op mod den tilsvarende kvalitet ved gennemførelsen af traditionel tilstedeværelsesundervisning. Og i forlængelse heraf vurderer en endog meget høj andel af gruppen fjernundervisning som mere fleksibel end traditionel undervisning.
Vi ser fjernundervisning som et supplement. Kurser bliver ikke overflødige inden for vores branche. Men der er behov for specialting, som kan gennemføre på jobbet, når kompetencebehovet viser sig. Der skal amu udvikle sig.
- Ligeledes vurderer et stort flertal af ledelses-/stabsgruppen, at fjernundervisning indebærer en yderligere mulighed for at tilrettelægning af undervisningen i forhold til den enkelte deltagers individuelle forudsætninger og kompetencebehov. Mens der er mindre tiltro til, at fjernundervisning indebærer en tilsvarende styrkelse af virksomhedernes samlede honorering af kompetencebehov i medarbejdergruppen. Fjernundervisning vurderes således som havende større (positiv) effekt på det individuelle medarbejderniveau end på det strategiske niveau; om end fjernundervisning samtidig udtrykkes som del af en strategisk satsning på digitale læringsformer.
Forskellen vil nok være størst for vores medarbejdere. Det vil give et løft. Men i anden omgang får vi så også en gevinst af fjernundervisning.
- Og en endnu mindre andel af ledelse/stab vurderer i forlængelse heraf, at fjernundervisningen indebærer en mere praksisnær og virksomhedsnær undervisning, sammenlignet med traditionel kursusgennemførelse. Denne vurdering understøtter pointen om, at ledelse/stab i særlig grad lægger vægt på den fleksible afviklingsform ved fjernundervisning.
- Fra medarbejderside stiller man sig generelt tvivlende overfor, at fjernundervisning skulle gøre undervisning og kursus mere relevant og brugbart for den enkelte. Et stor flertal af de

deltagende medarbejdere vurderer således ikke, at fjernundervisning i den forstand indebærer en positiv forandring for eget udbytte, sammenholdt ved deltagelse i traditionel tilstedeværelsesundervisning. Denne vurdering matcher medarbejdersidens generelle forbehold i forhold til fjernundervisnings generelle relevans.

Samlet set peger undersøgelsen her på en stor forskel mellem ledelse/stab på den ene side og medarbejdere på den anden side i bedømmelse af den kvalificerende værdi ved fjernundervisning. På medarbejdersiden afspejler det den reservation, som også er udtrykt i forbindelse med vurderingen af fjernundervisningens relevans og uddannelsesmotivation – samt virksomhedens mulige opbakning. Og modsat matcher ledelsens/stabens vurdering her den tilsvarende positive vurdering af fjernundervisningens relevans og egen kapacitet i den forbindelse.

Undersøgelsesspørgsmål 7: I hvilken grad kan registreres en forskel i vurderingen af fjernundervisningens relevans i AMU-regi på tværs af de 3 deltagende brancheområder? Og ligeledes en eventuel forskel i vurderingen af fjernundervisning særligt på baggrund af forskel i de deltagende virksomheders størrelse (målt på antal medarbejdere)?

I forhold til dette undersøgelsesspørgsmål peger undersøgelsens resultat på følgende:

- Lagerområdet er det brancheområde der i højeste grad tilkendegiver at have erfaring med fjernundervisning i AMU-regi. Og det er ligeledes det brancheområde, som – især på medarbejdersiden – er mest positive overfor fjernundervisning.
- Ikke overraskende er det her primært de større virksomheder på lagerområdet, som er positive overfor muligheden for at deltage i fjernundervisning. Det matcher det generelle billede på tværs af de 3 brancheområder i undersøgelsen. Dog med den undtagelse, at driftsledelsen også i dette virksomhedssegment er relativt mest reserveret dels over for relevansen af fjernundervisning, dels overfor egen kapacitet i forhold til at understøtte medarbejdernes deltagelse i fjernundervisning – samt dels i forhold til, i hvilken grad medarbejdersiden ikke vil have udfordringer med at deltage i fjernundervisning, sammenlignet med ordinær tilstedeværelsesundervisning.
- For de mindre virksomheders vedkommende (under 100 ansatte) er det karakteristisk – på tværs af de 3 brancheområder - at også ledelses- og stabssiden er mere forbeholden overfor relevansen af fjernundervisning, sammenlignet med den samme gruppe repræsenterende større virksomheder. Supplerende kommentarer handler her først og fremmest på, at det vil være vanskeligt at prioritere fjernundervisning i en travl hverdag med relativt få stabsressourcer. Og at det logistisk og planlægningsmæssigt faktisk er at foretrække, at medarbejderne deltager i ordinært kursus og på den måde er trukket ud af den daglige vagtplan.

Samlet viser undersøgelsen, at på tværs af alle 3 brancher er staben relativt mest positiv i forhold til anvendelsen af fjernundervisning. Supplerende kommentarer herfra peger først og fremmest på fjernundervisning som del af en strategisk satsning på nye digitale og fleksible læringsformer. Og dermed også med mindre fokus på, om virksomheden og medarbejderen aktuelt har de fornødne forudsætninger for at få det maksimale ud af deltagelsen i fjernundervisning. Det er klart det fremtidige perspektiv, som her er i fokus.

Undersøgelsesspørgsmål 8: I hvilken grad kan registreres en forskel i vurderingen af fjernundervisning mellem hhv. medarbejder- og ledelses-/stabs siden?

I forhold til dette undersøgelsesspørgsmål peger undersøgelsens resultat på følgende:

- Som skitseret overfor er den generelle tendens, at ledelses- og stabsniveauet er markant mere positivt i forhold til brugen af fjernundervisning, sammenlignet med medarbejdersiden. Der spores dog en tendens til, at idet man fra medarbejderside har tidligere erfaring med fjernundervisning, så er man også mere positiv overfor relevansen og dermed også fremtidig brug af fjernundervisning.
- Ledelses-/stabs siden vurderer gennemgående, at fjernundervisning vil indebære en mulighed for, at undervisningen i højere grad kan målrettes den enkelte medarbejders individuelle forudsætninger og læringsbehov. Her er medarbejdersiden markant uenig.
- På samme måde vurderer ledelses-/stabsniveauet, at såvel på medarbejderniveau som på virksomhedsplan har man den tilstrækkelige IT-mæssige og ledelsesmæssige kapacitet i forhold til at støtte medarbejdere ved deltagelsen i fjernundervisning. Også her er medarbejdersiden gennemgående og markant uenig i denne vurdering.

Samlet peger undersøgelsen på et kontinuum i virksomhedssidens vurdering af relevansen af fjernundervisning i AMU, med ledelsesniveauet som mest positiv og med faldende tendens over stabsniveau til driftsledelse og med medarbejderniveauet som klart mindst positive. Som tidligere nævnt tegner denne linje også en bevægelse fra det abstrakte til det konkrete forhold til fjernundervisning og fra det strategiske niveau mod driftsniveauet.

6.0. anbefalinger

I det følgende afsnit skitseres en række anbefalinger; først og fremmest målrettet videre udviklingsarbejde i relation til brugen af fjernundervisning ved gennemførelse af AMU-kurser på transportområdet.

Anbefalingerne er udarbejdet på grundlag af sammenfatning af spørgeskemaundersøgelsen, som er skitseret med det forrige hovedafsnit.

Ved prioritering af anbefalinger er der lagt vægt på initiativer, som vil kunne gennemføres inden for den nuværende AMU-ramme, samt inden for eksisterende regler og ministerielle anbefalinger for gennemførelse af fjernundervisning i AMU-regi.

Anbefalinger skitseres på baggrund af en forståelse, hvor skolesidens indsats på fjernundervisningsområdet forstås som betinget af følgende 4 faktorer: (1) kerneopgave; (2) struktur; (3) organisering og (4) kompetence.¹⁸ Og hvor der her lægges vægt på det dynamiske samspil mellem disse 4 skoleinterne faktorer og (5) skolernes omverden (virksomhedssiden), idet ændringer i forhold til en enkelt faktor får konsekvenser også for de øvrige faktorer.

De 5 elementer i denne dynamiske sammenhængsforståelse anvendes i det følgende som struktur for de skitserede anbefalinger:

- **Kerneopgave:** Fokus på fjernundervisning som supplement eller alternativ.
- **Struktur:** Fokus på skoleintern specialisering på fjernundervisningsområdet.
- **Kompetence:** Fokus på skolesidens egen viden og kompetence på fjernundervisningsområdet.
- **Teknologi:** Fokus på fjernundervisning som digital læring.
- **Omverden:** (a) Fokus på info til virksomhedssiden om fjernundervisning i AMU-regi – samt (b) Fokus på spørgsmålet om manglende udbud eller manglende efterspørgsel.

6.1. Fokus på fjernundervisning som supplement eller alternativ

Den tidligere gennemførte undersøgelse med fokus på skolesidens vurdering af eget udbud på fjernundervisning pegede direkte og indirekte på, at skolesiden selv betragter fjernundervisningen som et relativt beskedent supplement til den traditionelle tilstedeværelsesundervisning. Aktuelt og i fremtiden. Og her primært på det, der tidligere i analysen er betegnet som fjernundervisning på niveau 1 og 2 (jf. side 20).

Den aktuelle undersøgelse peger i modsætning til dette relativt konservative syn på fjernundervisning på, at man fra virksomhedsside i højere grad betragter fjernundervisning som en helt ny tilgang til medarbejdernes løbende opkvalificering; med fjernundervisning på niveau 3 og 4.

---

¹⁸ Jf. Malmvig, K. & Jens Carl Ry Nielsen (2002) Anderledes tanker om Leavitt.

Og som en tredje pointe i den forbindelse peger den aktuelle undersøgelse på, at virksomhedernes medarbejdere i høj grad deler skolesidens reservation overfor fjernundervisning. Og i forlængelse heraf fremhæver kursisternes sociale samspil og interaktion på traditionelle kurser som en kvalitet, det kan være vanskeligt at genskabe i en fjernundervisningssammenhæng.

Spørgsmålet bliver her, hvordan fjernundervisning forholder sig til AMUs traditionelle kerneopgave som kursusudbyder. Er pointen med fjernundervisning i AMU at styrke fleksibilitet i kursusudbuddet, som det også udtrykkes fra centralt politisk hold? Eller er fjernundervisning en gennemgribende anden strukturel og didaktisk måde at tilbyde opkvalificering på? Skolesiden synes mest at hælde til den første opfattelse. Virksomhedssiden til den anden.

Dilemmaet kan også sættes hårdere op: Uden en stærkere satsning på fjernundervisning/digital læring risikerer skolesiden at miste momentum i forhold til private leverandører. Men med en for stærk satsning risikerer skolesiden også at miste vigtige kvaliteter ved den traditionelle undervisning, som i høj grad efterspørges af virksomhedssidens medarbejdere. Et uløst dilemma resulterer uomgængeligt i den stagnation og manglende udvikling, som i dag præger fjernundervisning i AMU.

6.2. Fokus på eventuel specialisering på skolesiden

Tidligere gennemført undersøgelse peger på, at man på skolesiden gennemgående oplever at have de nødvendige IT-mæssige og kompetencemæssige forudsætninger for at kunne gennemføre fjernundervisning på AMU-området. Vurderingen baserer sig først og fremmest på erfaringerne med at gennemføre fjernundervisning under Covid 19.

Spørgsmålet er imidlertid om disse erfaringer vidner om en kapacitet på fjernundervisningsområdet, som også matcher virksomhedssidens aktuelle og fremtidige behov for fjernundervisning, idet denne undersøgelse indikerer et virksomhedsønske om øget fleksibilitet gennem en stærk modulariseret, digitaliseret og asynkron undervisning; det som tidligere i analysen er bestemt som fjernundervisning på niveau 3 og 4.

Fjernundervisning af denne type vil udfordre skolesidens eksisterende tilbud på fjernundervisningsområdet, som typisk baserer sig på delvis tilstedeværelsesundervisning, lav digitaliseringsgrad og i det hele taget en didaktisk tilgang overvejende hentet fra den ordinære kursusaktivitet; i analysen karakteriseret som fjernundervisning på niveau 1 og 2.

En omstilling til denne type af fjernundervisning vil kræve betydelige investeringer i nye IT-løsninger, udvikling af nyt undervisningsmateriale og ikke mindst opkvalificering af undervisere. Hvilket skal holdes op mod den forventede, fremtidige aktivitet på fjernundervisningsområdet, hvor fjernundervisning på mellemlangt sigt – trods målrettede investeringer på området – forventeligt stadig vil have karakter af supplement til den ordinære kursusaktivitet.

6.3. Fokus på skolesidens egen viden og kompetence på fjernundervisningsområdet

Virksomhedssiden giver med denne undersøgelse gennemgående udtryk for, at de ikke ved, om skolesiden reelt har de fornødne kompetencer og kapacitet i forhold til gennemførelse af fjernundervisning i AMU-regi.

Tidligere undersøgelse har vist, at skolesiden selv er overbevist om at have såvel de nødvendige kompetencer som tilstrækkelig kapacitet på fjernundervisningsområdet. Det beredskab, som hurtigt blev stablet på benene på en række skoler – i forhold til at omlægge traditionel undervisning til

fjernundervisning – vurderes i denne sammenhæng som en klar indikation på dels en stærk forandrings- og tilpasningskapacitet – samt dels de nødvendige kompetencer på underviserniveau. Og da virksomhedssiden – oplevet af skolesiden – efter Covid 19 – ikke længere efterspørger fjernundervisning har skolesiden også i den forbindelse vist sig i stand til hurtigt at ændre kurs og igen satse på traditionel kursusaktivitet. Altså også i den forbindelse et bevis på skolesidens løbende tilpasningsevne i forhold til arbejdsmarkedets behov.

En anden forklaring på virksomhedssidens oplevede svage efterspørgsel efter fjernundervisning – sammenholdt med virksomhedssidens klart udtrykket ønske om fremadrettet at satse mere på fjernundervisning – kunne være, at man fra skolesiden har en vis reservation i forhold til meget tydeligt at profilere og markedsføre fjernundervisning i AMU-regi. Og det fordi man ikke fuldt ud har den kapacitet på fjernundervisningsområdet, som honorerer virksomhedssidens (fremtidige) efterspørgsel efter fjernundervisning på niveau 3 og 4.

6.4. Fokus på fjernundervisning som digital læring

Undersøgelsen har vist – især via kommentarfeltet – at en række virksomheder i højere grad opererer med begrebet "digital læring" end "fjernundervisning". Spørgsmålet om denne sproglige forskydning kan have betydning for tilbuddet om fjernundervisning i AMU-regi. At "fjernundervisning" af nogle virksomheder opleves som ikke-tidssvarende, og derfor også som mindre interessant. Primært i form af fjernundervisning på niveau 1 og 2.

Virksomhedssiden synes primært at opleve fjernundervisning som en særlig (fleksibel) måde at distribuere undervisning på. Digital læring synes her – i en virksomhedsoptik – at lægge yderligere til i form af en stærkere kobling til arbejdssituationer og formidlet synkront og asynkront via forskellige digitale platforme. Fx med brug af AI, hvor der sker en løbende tilretning af opkvalificering til den enkelte medarbejders helt personlige og kontekstuelle læringsbehov. Inden for VEU-rammen vil det ikke være muligt at bevæge sig fuldt ud af denne digitale praksis med fjernundervisning på niveau 4 . Men en del af denne transformation synes også at handle om italesættelse.

6.5. Fokus på info til virksomhedssiden om fjernundervisning i AMU-regi

Resultatet af spørgeskemaundersøgelsen viser endog meget klart, at man fra virksomhedsside – repræsenteret ved ledelse og stab - ikke oplever at have den nødvendige/den tilstrækkelige viden om regler og rammer for gennemførelse af fjernundervisning i AMU-regi.

Videre peger undersøgelsen på, at man på virksomhedssiden har en oplevelse af at skolesiden ikke har leveret den nødvendige information om fjernundervisning – herunder også information om konkrete kursustilbud og modeller for skole-virksomhedssamarbejde på fjernundervisningsområdet.

Dialogen på området synes med andre ord at være oplevet svag, hvilket også kommer til udtryk ved, at man på virksomhedssiden er usikker på skolesidens reelle kapacitet og kompetence på fjernundervisningsområdet.

Undersøgelsen synes således at pege på, at man på skolesiden har en formidlingsopgave – og måske endda en direkte salgsopgave - på fjernundervisningsområdet.

6.6. Fokus på spørgsmålet om manglende udbud eller manglende efterspørgsel

Tidligere gennemført undersøgelse peger på, at man på skolesiden oplever, at virksomhedssiden – efter Covid 19 – i stadig mindre grad efterspørger fjernundervisning og i højere grad vender sig mod den traditionelle tilstedeværelsesundervisning. Altså en oplevelse af, at markedet for fjernundervisning er vigende.

Fra virksomhedsside giver man omvendt udtryk for en stigende interesse for fjernundervisning, og at man tænker fjernundervisning – i dets egenskab af digitalt distribueret undervisning – som en vigtig strategisk prioritering, når det gælder medarbejdernes fremtidige opkvalificering. På virksomhedssiden er der omvendt en oplevelse af, at skolesiden er passiv på området og ikke tilbyder fjernundervisningskoncepter og -kurser som et reelt kursustilbud. Enkelte ledere peger i den forbindelse på en risiko for, at et udækket kvalificeringsbehov her vil blive overtaget af private leverandører.

Uden at det udtrykkes direkte synes en vurdering på virksomhedssiden at være, at skolesiden har brugt fjernundervisning som en nødløsning under nedlukningen i forbindelse med Covid 19 og er vendt tilbage til den traditionelle tilstedeværelsesundervisning, så snart det viste sig muligt igen.

Man kan sige at manglende udbud og manglende efterspørgelse udgør endepunkter på en "forklaringsskala", hvor den reelle årsag til den svage fjernundervisningsaktivitet ligger et sted imellem. Det "mellempunkt" kan ikke analyseres eller kortlægges. Det må så at sige samskabes i en dialog mellem virksomheder og skoler.

6.7. Forslag til udviklingsplan

På baggrund af de ovenfor skitserede anbefalinger foreslås følgende udviklingsplan for en styrket implementering af fjernundervisning på AMU-transportområdet:

Indsatsområde	Fokus	Aktiviteter	Tidsplan
Kerneopgave	Fokus på fjernundervisning som supplement eller alternativ	Drøftelse – på TURs initiativ – med AMU-udbydere på transportområdet, hvor der fokuseres på fjernundervisnings fremtidig rolle og omfang. Drøftelse finder sted i forbindelse med ordinære dialogmøder og sker med afsæt i den aktuelle analyse.	1. kvartal 2024.
Struktur	Fokus på eventuel specialisering på skoleniveau.	Udarbejdelse af faktaskema 1, som kan anvendes på skoleniveau i forhold til at foretage en strategiske prioritering af fjernundervisning på AMU-transportområdet. Faktaskemaet udarbejdes på baggrund af aktuel analyse og distribueres til alle AMU-udbydere på AMU-området.	1. kvartal 2024.
Kompetence	Fokus på skolesidens egen viden og kompetence på fjernundervisningsområdet.	Udarbejdelse af faktaskema 2, som informerer om gældende regler og rammer i forhold at udbyde AMU-kurser som fjernundervisning. Faktaskemaet udarbejdes på baggrund af aktuel analyse og distribueres til alle AMU-udbydere på AMU-området.	1. kvartal 2024.
Teknologi	Fokus på fjernundervisning som digital læring	Drøftelse – på TURs initiativ – med AMU-udbydere på transportområdet, hvor der sker en tematisering af fjernundervisning som digital læring. Drøftelse finder sted i forbindelse med ordinære dialogmøder via eksternt ekspertoplæg.	1. kvartal 2024.
Omverden	Fokus på info til virksomhedssiden om fjernundervisning i AMU-regi.	Udarbejdelse af faktaskema 3, som beskriver rammer og vilkår for gennemførelse af fjernundervisning i AMU-regi. Faktaskemaet udarbejdes på baggrund af aktuel analyse og distribueres til interesserede virksomheder af lokal AMU-udbyder.	2. kvartal 2024
Omverden	Fokus på spørgsmålet om manglende udbud eller manglende efterspørgsel.	Drøftelse – på TURs initiativ – med AMU-udbydere på transportområdet, hvor der sker en tematisering af virksomhedssidens efterspørgsel efter fjernundervisning. Drøftelse finder sted i forbindelse med ordinære dialogmøder via eksternt virksomhedsoplæg.	2. kvartal 2024